

5288 (ц) З В О Р

СОБРАНИЕ

ЗАКОНАЎ І
ЗАГАДАЎ

Рабоча-Сялянскага ўраду
Беларускай Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі.

ЗАКОНОВ И
РАСПОРЯЖЕНИЙ

Рабоче - Крестьянского Правительства
Белорусской Социалистической Советской Республики.

№ 14 30 красавіка 1928 г. | Аддзел 1 | № 14 30 апреля 1928 г. | Отдел 1.

Пастанова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР.

Постановление Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров БССР.

Арт. 118. Водна-Мэліарацыйны Кодекс БССР.

Ст. 118. Водно-Мелиоративный Кодекс БССР.

АСНОЎНЫЯ ПАЛАЖЭНЬНІ.

ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ.

1. Усе воды ў межах БССР зьяўляюцца дзяржаўнаю ўласнасьцю і складаюць адну вадную гаспадарку.

1. Все воды в пределах БССР являются государственной собственностью и составляют одно водное хозяйство.

2. Відамі воднай гаспадаркі лічацца: а) водна-зямельныя мэліарацыі; б) забясьпечаньне вадою; в) скарыстаньне вады для апрацоўкі прадуктаў сельска-гаспадарчай і прамысловай вытворчасці; г) скарыстаньне вады для транспарту; д) скарыстаньне воднай энэргіі; е) скарыстаньне вод для здабываньня зьмешчанага ў іх, у паасобку, для рыбагадоўлі і рыбацтва; ж) скарыстаньне вод для санітарных і лячэбных мэт.

2. Видами водного хозяйства считаются: а) водно-земельные мелиорации; б) водоснабжение, в) использование воды для обработки продуктов сельско-хозяйственного и промышленного производства; г) использование воды для транспорта; д) использование водной энергии; е) использование вод для добычи содержимого в них, в частности, для рыбоводства и рыболовства; ж) использование вод в санитарных и лечебных целях.

3. Уся водная гаспадарка знаходзіцца пад агульным ведамам і пад кантролем Народнага Камісарыяту Земляробства і рэгулюецца Водна-Мэліарацыйным Камітэтам Народнага Камісарыяту Земляробства і водна-мэліарацыйнымі камітэтамі зямельных аддзелаў акруговых выканаўчых камітэтаў.

3. Все водное хозяйство находится в общем ведении и под контролем Народного Комиссариата Земледелия и регулируется Водно-Мелиоративным Комитетом Народного Комиссариата Земледелия и водно-мелиоративными комитетами земельных отделов окружных исполнительных комитетов.

Беспасрэднае кіраваньне і загадваньне належыць: а) суднаходнымі рэкамі і азёрамі ў дачыненні да скарыстаньня іх для транспарту — Народнаму Камісарыяту Шляхоў; б) водамі гарадоў — адпаведным саветам; в) водамі спецыяльнага прызначэньня — установам, якім гэтыя воды перададзены пастановаю Савету Народных Камісараў; г) усімі іншымі водамі — Народнаму Камісарыяту Земляробства.

Увага. Санітарная ахова вадазбораў, пад чым-бы ведамам і кіраваньнем яны ні знаходзіліся, ускладаецца на органы Народнага Камісарыяту Аховы Здраоўя.

4. Пад рэгуляваньнем воднай гаспадаркі разумеецца ўзгаднёнае дзейнасьці розных вадакарыстальнікаў для ўтварэньня спрыяючых умоў скарыстаньня вод у інтарэсах усяе народнай гаспадаркі.

5. Дзеянне Водна-Мэліарацыйнага Кодэксу пашыраецца на ўсе воды і на тыя землі, якія патрабуюць правядзеньня мэліарацыйных работ.

ЧАСТКА I.

ПРА ПРАВА КАРЫСТАНЬНЯ ВОДАМІ.

I. Пра воды паасобных гаспадарак.

6. У поўным карыстаньні паасобнай гаспадаркі знаходзяцца невялікія прыродныя зборы глебавай вады, а таксама студні, сажалкі, асобныя каналы і іншыя штучныя вадазборы, пабудаваныя гаспадаркаю на зямлі, якая знаходзіцца ў яе карыстаньні, калі гэтыя вадазборы на ўсёй даўжыні сваіх берагоў знаходзяцца на данай гаспадарцы.

7. Паасобным гаспадаркам дазваляецца рабіць загарадзі, якія захоўваюць атмасфэрную воду на іх вучастках, калі гэтым не затрымоўваецца вада на суседніх землякарыстаньнях.

8. Гаспадарка, якой прыродны сьцёк атмасфэрнай вады робіць шко-

Непасрэднае ўправленне і заведыванне належыць: а) суднаходнымі рекамі і озерами в отношении использования их для транспорта — Народному Комиссариату Путей Сообщения; б) водами городов — соответствующим советам; в) водами специального назначения — учреждениям, которым эти воды переданы постановлением Совета Народных Комиссаров; г) всеми остальными водами — Народному Комиссариату Земледелия.

Примечание. Санитарная охрана водоемов, в чьем бы ведении и управлении они ни находились, возлагается на органы Народного Комиссариата Здравоохранения.

4. Под регулированием водного хозяйства разумется согласование деятельности различных водопользователей для создания благоприятных условий использования вод в интересах всего народного хозяйства.

Действие Водно-Мелиоративного Кодекса распространяется на все воды и на те земли, которые требуют проведения мелиоративных работ.

ЧАСТЬ I.

О ПРАВЕ ПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДАМИ.

I. О водах отдельных хозяйств.

6. В исключительном пользовании отдельного хозяйства находятся небольшие естественные скопления почвенной воды, а также колодцы, сажалки, одиночные каналы и другие искусственные водоемы, сооруженные хозяйством на земле, состоящей в его пользовании, если эти водоемы на всем протяжении своих берегов находятся в пределах данного хозяйства.

7. Отдельным хозяйствам разрешается устраивать заграждения, сохраняющие атмосферную воду в пределах их участков, если этим не задерживается вода на соседних землепользованиях.

8. Хозяйство, которому естественный сток атмосферных вод причи-

ду, має права для адхілення гэтай шкоды зрабіць патрэбныя работы на суседніх землякарыстаньнях. Шкода альбо страта, зробленыя гэтымі работамі суседнім землякарыстаньням, павінны сплачвацца ўстановаю альбо асобаю, якая зрабіла шкоду альбо страту.

9. На будаваньне паказаных у артыкуле 6 гэтага Кодэксу вадазбораў, апроч артэзіянскіх студняў (арт. 14), спэцыяльнага дазволу ня трэба.

10. Падарожныя могуць браць воду з вадазбораў паасобных гаспадарак для піцьця бясплатна. Суседзі карыстаюцца паказанымі вадазборамі па згодзе з тэю гаспадаркаю, на зямлі якой знаходзіцца вадазбор, а калі няма згоды і калі не хапае ў данай мясцовасьці добраі для піцьця вады, то ўмовы агульнага карыстаньня вадою ўстанаўляюцца абавязковаю пастановаю мясцовага савету.

11. Адабраньне вадазбораў з карыстаньня паасобных гаспадарак, у паасобку, адабраньне штучных прудоў для рыбагадоўлі, а таксама зьмена прыроднага сьцёку вод паасобных гаспадарак у дзяржаўных альбо грамадзкіх інтарэсах робяцца мясцовымі саветамі ў парадку, устаноўленым для адабраньня зямлі.

II. Пра воды зямельных грамад, паселішчаў, таварыстваў і іншых каляктываў.

12. У поўнае карыстаньне зямельных грамад, паселішчаў, водна-мэліарацыйных таварыстваў і сельска-гаспадарчых каляктываў перадаюцца вадазборы, якія знаходзяцца на ўсёй даўжыні сваіх берагоў у межах даных гаспадарак: сажалкі, пруды, азёры непрамысловага значэньня, каналы, а таксама крыніцы, студні і вадаправоды.

13. На зямельныя грамады і таварыствы, якія ня маюць добраі вады, ускладаецца будаваньне грамадзкіх студняў, прудоў і іншых вадазбораў для забясьпечаньня на-

няет вред, вправе для устранения этого вреда произвести необходимые работы на соседних землепользованиях. Вред или убыток, причиненные этими работами соседним землепользованиям, подлежат возмещению учреждением или лицом, причинившим вред или убыток.

9. На сооружение указанных в ст. 6 настоящего Кодекса водоемов, кроме артезианских колодцев (ст. 14), особого разрешения не требуется.

10. Проезжие и прохожие могут брать воду из водоемов отдельных хозяйств для питья бесплатно. Соседи пользуются указанными водоемами по соглашению с тем хозяйством, на земле которого находится водоем, а при отсутствии соглашения и недостатке в данной местности пригодной для питья воды, условия общего пользования водой устанавливаются обязательным постановлением местного совета.

11. Изъятия водоемов из пользования отдельных хозяйств, в частности изъятие искусственных рыбноводных прудов, а также изменение естественного стока вод отдельных хозяйств в государственных или общественных интересах, производятся местными советами в порядке, установленном для изъятия земли,

II. О водах земельных обществ, поселений, товариществ и других коллективов.

12. В исключительное пользование земельных обществ, поселений, водно-мелиоративных товариществ и сельскохозяйственных коллективов передаются водоемы, которые находятся на всем протяжении своих берегов в пределах данных хозяйств: сажалки, пруды, озера непромыслового значения, каналы, а также родники, колодцы и водопроводы.

13. На земельные общества и товарищества, лишенные доброкачественной воды, возлагается обязанность сооружения общественных колодцев, прудов, и других водое-

сельництва вадою для піцця, вадапою і хатніх патрэб.

14. Грамадзкія вадазборы і ўсе артезіянскія студні будуцца і ўтрымоўваюцца на падставе правіл, якія выдаюцца народнымі камісарыятамі Земляробства, Аховы Здароўя, Унутраных Спраў і Вышэйшым Саветам Народнай Гаспадаркі.

15. Асобы, якія не ўваходзяць у склад данай зямельнай грамады, паселішча альбо каляктыву, могуць карыстацца вадою для піцця і вадапаю з грамадзкіх вадазбораў.

За карыстаньне вадою з грамадзкіх вадазбораў можа, паводле пастановы мясцовага савету, брацца плата для папаўненьня выдаткаў на пабудаваньне і ўтрыманьне іх.

III. Пра воды агульнага карыстанья.

16. Да вод агульнага карыстанья належаць суднаходныя і сплаўныя рэкі і каналы, малыя рэчкі і азёры, якія выходзяць за межы зямель зямельных грамад, паселішчаў, таварыстваў і іншых каляктываў, азёры прамысловага значэньня, а таксама абсушальныя каналы, што знаходзяцца пад ведамам дзяржавы.

17. Суднаходныя рэкі і азёры ў дачыненні да скарыстанья іх для транспарту знаходзяцца пад ведамам Народнага Камісарыяту Шляхоў. Пералік суднаходных рэк і азёр з паказаньнем пунктаў, ад якіх яны лічацца суднаходнымі, выдаецца Народным Камісарыятам Шляхоў пасля ўзгадненьня з Народным Камісарыятам Земляробства БССР. Вадазборы да разраду сплаўных адносяцца парадкам, які ўстанаўляецца Саветам Народных Камісараў БССР.

18. Усе грамадзяне, іх аб'яднаньні і ўстановы маюць права бясплатна карыстацца паказанымі ў артыкуле 16 водамі для патрэб сельскай і хатняй гаспадаркі (піцця, вадаразбору, вадапою, мыцця бялізны, купанья і інш.), саматужнай вытвор-

мов для абеспечэня населення вадой для піцця, водопою і домашніх надобнастей.

14. Общественные водоемы и все артезианские колодцы сооружаются и содержатся на основании правил, издаваемых народными комиссариатами Земледелия, Здравоохранения, Внутренних Дел и Высшим Советом Народного Хозяйства.

15. Лица, не входящие в состав данного земельного общества, поселения или коллектива, могут пользоваться водой для питья и водопою из общественных водоемов.

За пользование водой из общественных водоемов может, по постановлению местного совета, взиматься плата для покрытия расходов по их сооружению и содержанию.

III. О водах общего пользования.

16. К водам общего пользования относятся судоходные и сплавные реки и каналы, малые речки и озера, выходящие за пределы земель земельных обществ, поселений, товариществ и других коллективов, озера промыслового значения, а также находящиеся в ведении государства осушительные каналы.

17. Судоходные реки и озера в отношении использования их для транспорта находятся в ведении Народного Комиссариата Путей Сообщения. Перечень судоходных рек и озер с указанием пунктов, от которых они считаются судоходными, издается Народным Комиссариатом Путей Сообщения по согласованию с Народным Комиссариатом Земледелия БССР. Отнесение водоемов к разряду сплавных производится в порядке, устанавливаемом Советом Народных Комиссаров БССР.

18. Все граждане, их объединения и учреждения имеют право бесплатно пользоваться указанными в ст. 16 водами для нужд сельского и домашнего хозяйства (питья, водоразбора, водопою, стирки белья, купанья и пр.), кустарного произ-

часьці, пераездаў, перавозкі і сплаву цяжараў.

Увага. За карыстаньне вадазборамі для сплаву лесу можа быць устаноўлены спецыяльны збор.

19. Даставаньне з вады расьлін, гліны, каменьняў, ілу і жвіру дапушчаецца без спецыяльнага дазволу толькі для патрэб сельскай і хатняй гаспадаркі. Даставаньне гэтых прадметаў можа быць забаронена, калі яно шкодна адбываецца на цяжэньні вады, а таксама калі гэтыя прадметы патрэбны для ўмацаваньня берагоў, пабудаваньня запруд і для работ па трыманьні ў парадку вадазбору.

Увага. Даставаньне з вады чароту і сітніку рэгулюецца спецыяльнымі правіламі, што выдаюцца дзяржаўнымі organaмі, у беспасрэдным кіраваньні якіх знаходзіцца даны вадазбор.

20. Скарыстаньне вады для хатняй гаспадаркі і саматужнай вытворчасьці пры дапамозе штучных прыстасаваньняў і пабудоў (пракладка труб, мэханічнае падняцьце вады), а таксама будаваньне прыстаняй, купальняў, прычальных прыладзьдзяў і інш. дапушчаецца ня іначай, як з дазволу мясцовых саветаў.

21. Пракладка труб для падняцьця і спуску вады на землях, якія знаходзяцца ў чужым карыстаньні, дазваляецца без усякай перашкоды з тым, што зробленая землякарыстальніку шкода будзе сплачана.

IV. Пра берагавую паласу агульнага карыстаньня.

22. Берагавая паласа агульнага карыстаньня вызначаецца на берагох вадазбору: а) суднаходных—шырынёю 15 мэтраў; б) сплаўных—шырынёю 5 мэтраў і в) усіх іншых—шырынёю 1 мэтр, лічачы ва ўсіх выпадках ад грэбня берагу.

23. Калі немагчыма ўстанавіць грэбень берагу з прычыны яго спадзістасьці і затопляемасьці, то берагавую паласою агульнага ка-

водства, переездов, перавозкі і сплава грузаў.

Примечание. За пользование водоемамі для сплава леса можа быць устанавлен особы збор.

19. Извлечение из воды растений, глины, камней, ила и гравия допускается без особого разрешения только для нужд сельского и домашнего хозяйства. Извлечение этих предметов может быть запрещено, если оно вредно отражается на водном течении, а также если предметы эти необходимы для укрепления берегов, возведения запруд и для работ по содержанию в порядке водоема.

Примечание. Извлечение из воды тростника и камыша регулируется особыми правилами, издаваемыми государственными органами, в непосредственном управлении которых находится данный водоем.

20. Использование воды для домашнего хозяйства и кустарного производства путем искусственных приспособлений и сооружений (прокладка труб, механический подъем воды), а также устройство пристаней, купален, причальных приспособлений и пр. допускаются не иначе, как с разрешения местных советов.

21. Прокладка труб для под'ема и спуска воды через земли, находящиеся в чужом пользовании, допускается беспрепятственно, при условии возмещения причиненного землепользователю ущерба.

IV. О береговой полосе общего пользования.

22. Береговая полоса общего пользования определяется на берегах водоемов: а) судноходных—шириной 15 метров; б) сплавных—шириной 5 метров и в) всех остальных—шириной 1 метр, считая во всех случаях от гребня берега.

23. При невозможности установить гребень берега вследствие его пологости и затопляемости, береговой полосой общего пользования

рыстанья зьяўляецца паласа ад урэзу сярэдняга ўзроўня вады.

24. У часе паводкі, якая затапляе прыбярэжныя землякарыстаньні, суднаходцам і плытагонам даецца права праходу і праезду ўздоўж лініі разьліву.

25. Калі здарыцца няшчасьце з суднамі і з сплаўляемаю драўнінаю, а таксама калі абмеліцца вадазбор, то ўладаром суднаў і плытоў даецца права займаць за залюднёнымі пунктамі патрэбную плошчу зямлі за межамі берагавой паласы агульнага карыстанья.

Увага. Землякарыстальнік мае права, калі, паводле гэтага артыкулу, ў яго будзе занята зямля, на сплату зробленай яму шкоды па згодзе з вадакарыстальнікам або па ацэнцы.

26. Калі ў гарадох і мястэчках няма магчымасьці адвесьці берагавую паласу агульнага карыстанья, то для кароткачасовага прычалу суднаў, выгрузкі і нагрузкі іх робіцца надбярэжжа і адводзіцца зямля пад прыстані.

27. Права на карыстаньне берагавую паласою вадазбораў узнікае адначасна з распачацьцем суднаходства, сплава альбо іншага карыстанья вадою.

Увага 1. Калі пры карыстаньні берагавую паласою псуюцца існаваўшыя да выданья гэтага Кодэксу будынкі, то землякарыстальнікі і ўладары будынкаў маюць права на сплату зробленай ім вадакарыстальнікам шкоды.

Увага 2. Будаваньне-ж на берагавой паласе часовых будынкаў дапушчаецца толькі з дазволу органаў, у беспасрэдным кіраваньні якіх знаходзіцца вадазбор.

28. Берагавая паласа даецца ў агульнае бясплатнае карыстаньне для бечавой цягі суднаў і плытоў, прычалу, нагрузкі і выгрузкі, калі німа спецыяльных прыстаней, выпадковай зімоўкі і будаванья для гэтага часовых памяшканьяў, бу-

яецца полоса от уреза среднего уровня воды.

24. Во время паводья, затапливающего прибрежные землепользования, судоходцам и гонщикам плотов предоставляется право прохода и проезда вдоль черты залива.

25. В случае несчастья с судами и со сплаваемой древесиной, а также обмеления водоема, владельцам судов и плотов предоставляется право занимать вне населенных пунктов необходимое пространство земли за пределами береговой полосы общего пользования.

Примечание. Землепользователь имеет право, в случае предусмотренного этой статьей занятия земли, на возмещение причиненного ему ущерба по соглашению с водопользователем или по оценке.

26. При невозможности в городах и местечках отвода береговой полосы общего пользования устраиваются набережные и отводится земля под пристани для кратковременного причала судов, выгрузки и нагрузки их.

27. Право на пользование береговой полосой водоемов возникает одновременно с открытием судоходства, сплава или иного водопользования.

Примечание 1. Если пользование береговой полосой сопряжено с повреждением существовавших до издания настоящего Кодекса построек, то землепользователи и владельцы построек имеют право на возмещение причиненного им водопользователем ущерба.

Примечание 2. Возведение на береговой полосе временных построек допускается только с разрешения органов, в непосредственном управлении которых находится водоем.

28. Береговая полоса предоставляется в общее бесплатное пользование для бечевой тяги судов и плотов, причала, нагрузки и выгрузки при отсутствии специальных пристаней, случайной зимовки и постройки для этого временных помещений,

даваньня і рамонту суднаў, будаваньня складаў сплаўных цяжараў, падножнага корму цягавай жывёлы, прыстанішча рыбакоў, прасушкі і папраўкі рыбакоўных снасьцяй, коннага і пешага руху.

29. Шкода, зробленая сельскай гаспадарцы на берагавой паласе пры ажыццяўленьні права агульнага карыстаньня вадою, ня сплачваецца.

30. Народнаму Камісарыяту Шляхоў даецца права бясплатна карыстацца берагамі суднаходных рэк і азёр для: а) выдзеньня работ па ахове і падтрыманьні бесперашкоднага суднаходства (паглыбленьне рэк, выпростваньне рэчышча, будаваньне дамб, умацаваньне і ачыстка берагоў і інш.) з правам скарыстаньня грунту, жвіру, каменя і зарасьнікаў на берагавой паласе; б) пастаноўкі арыентыровачных і паказваючых знакаў, маякавых і сыгнальных ліхтароў, вартаўнічых будак, часовых складаў матар'ялаў на абстаўленьне фарватару, будаваньня розных часовых будынкаў і пабудоў для патрэб водных шляхоў і інш.; в) будаваньня тэлеграфна-тэлефоннай сеткі Народнага Камісарыяту Шляхоў; г) лясных вырубак, патрэбных для адшуканьняў, а таксама пры работах, прадугледжаных п. п. „а“, „б“ і „в“ гэтага артыкулу, бяз права бясплатнага скарыстаньня вырубанага лесу.

Увага. Берагавая паласа для паказаных у гэтым артыкуле мэт скарыстоўваецца Народным Камісарыятам Шляхоў па згодзе: у гарадзкіх паселішчах з аддзеламі мясцовай (камунальнай) гаспадаркі ва ўсіх выпадках, прадугледжаных гэтым артыкулам, а па-за гарадзкімі паселішчамі — з належнымі зямельнымі органамі ў выпадках, прадугледжаных п. п. „а“ і „б“ гэтага артыкулу.

31. Берагавая паласа агульнага карыстаньня прыродных вадазбораў уваходзіць у склад зямель, што мя-

пастройкі і рэмонту судов, устройства складаў сплаўляемых грузаў, падножнага корма цяговага скота, прыстанішча рыбакоў, прасушкі і пачинкі рыбакоўных снастей, коннага і пешага движеньня.

29. Ущерб, прычынены сельскаму хозяйству на берагавой полосе при осуществлении права общего пользования, возмещению не подлежит

30. Народному Комиссариату Путей Сообщения предоставляется право бесплатного пользования берегами судоходных рек и озер для: а) производства работ по охране и поддержанию беспрепятственного судоходства (углубление рек, выпрямление русла, устройство дамб, укрепление и очистка берегов и т. п. с правом использования находящихся на берагавой полосе грунта, гравия, камня і зарослей; б) постановки ориентировочных и указательных знаков, маячных и сигнальных фонарей, сторожевых будок, временных складов материалов по обстановке фарватера, возведения различного рода временных строений и сооружений для нужд водных путей и т. п.; в) устройства телеграфно-телефонной сети Народного Комиссариата Путей Сообщения; г) лесных рубок, необходимых для изысканий, а равно при работах, предусмотренных п. п. „а“, „б“ и „в“ настоящей статьи, без права бесплатного использования вырубленного леса.

Примечание. Использование береговой полосы в указанных в настоящей статье целях производится Народным Комиссариатом Путей Сообщения по соглашению: в городских поселениях — с отделами местного (коммунального) хозяйства во всех случаях, предусмотренных настоящей статьей, а вне городских поселений — с подлежащими земельными органами в случаях, предусмотренных п. п. „а“ и „б“ настоящей статьи.

31. Береговая полоса общего пользования естественных водоемов входит в состав прилегающих к ней

жуюць з ёю, і скарыстоўваецца па-водле арт. 82 гэтага Кодэксу.

Берагавая паласа агульнага карыстання штучных вадазбораў знаходзіцца пад беспасрэдным ведам тых органаў, якія кіруюць абмываючымі яе вадазборамі. Землі пад берагавую паласу агульнага карыстання штучных вадазбораў адбіраюцца парадкам, устаноўленым артыкуламі 21 і 22 Зямельнага кодэксу.

Увага. Калі берагавая паласа агульнага карыстання зьяўляецца дарогаю, то яна скарыстоўваецца на падставе палажэння аб дарожным будаўніцтве.

32. У раёне зямель, адведзеных ваеннаму ведамству, карыстанне берагавую паласою дапушчаецца ня іначай, як з дазволу ваеннай улады. У пагранічнай паласе парадкам карыстання берагавую паласою вадазбораў, якія зьяўляюцца дзяржаўнаю граніцаю, устаўляецца органамі пагранічнай варты.

33. У гарадох і мястэчках карыстанне берагавую паласою ажыццяўляецца парадкам, устаноўленым мясцовымі саветамі. Калі-ж даны вадазбор знаходзіцца пад беспасрэдным ведамам іншых органаў, то парадкам карыстання берагавую паласою устаўляецца саветамі па згодзе з гэтымі органамі.

V. Пра сплаў лесу.

34. Лес сплаўляецца бесперашкодна па ўсіх вадазборах, прызнаных ва ўстаноўленым парадку суднаходнымі альбо сплаўнымі (арт. 17). Па іншых вадазборах лес сплаўляецца з ведама акруговых зямельных органаў.

Лес молам і пліткамі сплаўляецца па такіх вадазборах, якія няпрыгодны для сплаву лесу плытамі, у паасобку, паказаны сплаў можа быць дазволены па абсушальных каналах.

35. Забараняецца будаваць на сплаўных рэках і каналах пабудовы, якія перашкаджаюць сплаву.

36. Праход сплаўнога лесу пад пераезднымі мастамі і праз плаціны дазваляецца бесперашкодна.

земель и используется, согласно ст. 82 настоящего Кодекса.

Береговая полоса общего пользования искусственных водоемов состоит в непосредственном ведении тех органов, в управлении которых находятся омывающие ее водоемы. Изъятие земли под береговую полосу общего пользования искусственных водоемов производится в порядке, установленном ст. ст. 21 и 22 Земельного Кодекса.

Примечание. Если береговая полоса общего пользования является дорогой, то она используется на основании положения о дорожном строительстве.

32. В районе земель, отведенных военному ведомству, пользование береговой полосой допускается не иначе, как с разрешения военных властей. В пограничной полосе порядок пользования береговой полосой водоемов, являющихся государственной границей, устанавливается органами пограничной охраны.

33. В городах и местечках пользование береговой полосой осуществляется в порядке, установленном местными советами. Если же данный водоем находится в непосредственном ведении других органов, то порядок пользования береговой полосой устанавливается советами по соглашению с этими органами.

V. О сплаве леса.

34. Сплав леса производится беспрепятственно по всем водам, признанным в установленном порядке судоходными или сплавыми (ст. 17). На остальных водоемах сплав леса производится с ведома окружных земельных органов.

Сплав молам и плитками производится по таким водам, которые не пригодны для сплава леса плотами, в частности, означенный сплав может быть допущен по осушительным каналам.

35. Устройство сооружений, препятствующих сплаву, на сплавных реках и каналах запрещается.

36. Проход сплаваемого леса под переездными мостами и через плотины разрешается беспрепятственно

37. Ад пачатку навігацыі да 15 мая лес прапушчаецца праз плаціны бясплатна, а з 15 мая да спынення навігацыі лесасплаўшчыкі павінны сплачваць уладаром вададзейных пабудоў страты за час бяздзейнага прадыемства з прычыны спуску і затрымання вады для праходу гонок.

38. Уладары вадападпорных і вададзейных пабудоў павінны па патрабаванні лесасплаўшчыкаў адчыняць і зачыняць застаўкі для пропуску гонок, а таксама рэгуляваць з гэтай мэтай ўзровень вады, ня робячы шкоды прыбрэжным землякарystalнікам.

39. Парадак сплаву і сплаты страт, што выклікаюцца сплавам, вызначаецца спецыяльнымі правіламі.

VI. Пра права асобнага вадакарыстання.

40. Пад асобным вадакарыстаннем разумеецца эксплуатацыя воднай энэргіі праз будаванне вадападпорных пабудоў (заставак, плацін, гацяў і інш.) для вададзейных прадыемстваў (млыноў, лесопільняў, электрычных станцый, сукнавальняў, малацілак і інш.), якія будуцца для сельска-гаспадарчых, промысловых і іншых мэт.

41. Ніхто ня мае права будаваць вадападпорных і вададзейных пабудоў без дазволу зямельных органаў, а на суднаходных водах — органаў Народнага Камісарыяту Шляхоў.

42. Плошча зямлі, якая адводзіцца для будавання вадападпорных і вададзейных пабудоў, не павінна перавышаць 4 гэктараў для лесопільняў і аднаго гэктара для млыноў (без зямлі, залітай вадою) і іншых малых вададзейных пабудоў. Памянёная плошча цалкам адводзіцца на тым беразе, дзе будуецца прадыемства.

Увага. Для вялікай вададзейнай пабудовы адводзіцца патрэбная ёй плошча.

43. Калі з затопленай плошчы спадзе вада з прычыны раскідання

37. С пачатку навігацыі да 15 мая лес пропускаецца праз плотныны бясплатна, а з 15 мая да закрыцця навігацыі лесасплаўшчыкі абязаны возмешаць владельцам вододействующих сооружений убытки за время бездействия предприятий вследствие спуска и задержания воды для прохода гонок.

38. Владельцы водоподпорных и вододействующих сооружений обязаны по требованию лесосплавщиков открывать и закрывать заставы для пропуску гонок, а также регулировать с этой целью уровень воды, не причиняя ущерба прибрежным землепользователям.

39. Порядок сплава и возмещения убытков, вызываемых сплавом, определяется особыми правилами.

VI. О праве особого водопользования.

40. Под особым водопользованием разумеется эксплуатация водной энергии путем устройства водоподпорных сооружений (застав, плотин, гатей, и пр.) для вододействующих предприятий (мельниц, лесопилок, электростанций, сукновален, молотилок и пр.), устраиваемых для сельско-хозяйственных, промышленных и других целей.

41. Никто не вправе устраивать водоподпорных и вододействующих сооружений без разрешения земельных органов, а на судоходных водах — органов Народного Комиссариата Путей Сообщения.

42. Площадь земли, отводимая для устройства водоподпорных и вододействующих сооружений, не должна превышать 4 гектаров для лесопилок и одного гектара для мельниц (без земли, залитой водой) и других мелких вододействующих сооружений. Означенная площадь полностью отводится на том берегу, где устраивается предприятие.

Примечание. Для крупного вододействующего сооружения отводится необходимая ему площадь.

43. В случае освобождения затопленной площади от воды вслед-

вадападпорнай пабудовы альбо натуральнага зьніжэньня ўзроўню вады, то гэтая плошча, калі яна ня была ва ўстаноўленым парадку адабрана альбо заменена, адаецца ранейшым карыстальнікам.

44. Абсьледваньне вадацёку, на якім праектуецца пабудова, а таксама адпаведных землякарыстаньняў робіцца за кошт устаноў, прадпрыемстваў і асоб, якія дастаюць дазвол на будаваньне вадападпорнай пабудовы.

45. Умовы будаваньня і ўтрыманьня пабудовы, парадак скарыстаньня воднай энэргіі, разьмер і тэрміны сплаты шкоды, якая робіцца падтопам, вызначаюцца ў дазвольным дакумэнце.

46. За скарыстаньне вады для вадападпорных і вададзейных пабудоў можа брацца плата паводле спецыяльных правіл, якія выдаюцца Эканамічнаю Нагадаю.

47. Калі вадападпорная або вададзейная пабудова робіць значную шкоду дзяржаўнай гаспадарцы або вакалічнаму насельніцтву, то мясцовы савет мае права падняць пытаньне аб раскіданьні ўсяе альбо часткі пабудовы, прычым шкода ад раскіданьня гэтых пабудоў ня сплываецца.

48. Шкода, якая робіцца вадападпорнымі і вададзейнымі пабудовамі іншым такім самым пабудовам, а таксама прыбрэжным землякарыстальнікам ад падтопу ляжачых вышэй зямель і недапусканьня вады да ляжачых ніжэй зямель, павінна сплывацца за кошт уладаратае пабудовы, якая зрабіла шкоду.

49. Дазвол на будаваньне вадападпорных і вададзейных пабудоў на вучастках, якія знаходзяцца ў працоўным карыстаньні альбо ў карыстаньні дзяржаўных устаноў, выдаецца без вызначэньня тэрміну карыстаньня пабудовамі. У іншых выпадках дазволы выдаюцца на пэўны тэрмін. Выдадзеныя дазволы могуць быць адабраны для дзяржаўных патрэб з сплатаю зробле-

стве сноса водоподпорного сооружения или естественного понижения уровня воды площадь эта, если она не была в установленном порядке изъята или заменена, возвращается прежним пользователям.

44. Обследование водотока, на котором проектируется сооружение, а также соответствующих землепользований производится за счет учреждений, предприятий и лиц, испрашивающих разрешение на устройство водоподпорного сооружения.

45. Условия устройства и содержания сооружения, порядок использования водной энергии, размер и сроки возмещения ущерба, причиняемого подтопом, определяются в разрешительном документе.

46. За использование воды для водоподпорных и вододействующих сооружений может взиматься плата, согласно особых правил, издаваемых Экономическим Советом.

47. Если водоподпорное или вододействующее сооружение причиняет значительный ущерб государственному хозяйству или окрестному населению, то местный совет вправе возбудить вопрос о сносе всего или части сооружения, причем убытки от сноса этих сооружений не возмещаются.

48. Ущерб, причиняемый водоподпорными и вододействующими сооружениями другим таким же сооружениям, а также прибрежным землепользователям вследствие подтопа вышележащих и лишения воды нижележащих земель, подлежит возмещению за счет владельца сооружения, причинившего ущерб.

49. Разрешение на устройство водоподпорных и вододействующих сооружений на участках, состоящих в трудовом пользовании или в пользовании государственных учреждений, выдается без указания срока пользования сооружениями. В остальных случаях разрешения выдаются на определенный срок. Выданные разрешения могут быть отобраны для государственных надоб-

най гэтым шкоды.

50. Усе існуючыя да часу ўвядзення ў сілу гэтага Кодэксу вадападпорныя і вададзейныя пабудовы, а таксама новыя пабудовы павінны быць зарэгістраваны ў акруговым зямельным органе.

51. Капітальнае перабудаваць з павышэннем грэбня плаціны і раскіданьне вадападпорных і вададзейных пабудов дазваляецца па водле заявы іх уладароў з захаваннем устаноўленых для будавання гэтых пабудов правіл.

52. Органы Народнага Камісарыята Земляробства, а ў гарадох — гарадзкія саветы могуць не дазваляць раскідваць пабудовы, калі існаваньне іх будзе прызнана патрэбным. Калі ўладар пабудовы адмовіцца належным чынам яе скарыстоўваць, то зямельны адзел акруговага выканаўчага камітэту альбо гарадзкі савет маюць права патрабаваць, каб зацікаўленыя ў захаванні пабудовы ўстановы ці асобы прынялі пабудову пад сваё ведама, заплаціўшы ўладару пабудовы кошт яе альбо арэндную плату.

53. Калі вадападпорная альбо вададзейная пабудова, якая знаходзіцца ў эксплёатацыі дзяржаўных альбо каперацыйных прадпрыемстваў, дае, з прычыны змены ўмоў сыцёку альбо абсталяваньня вадазбору, карысьць іншым установам, арганізацыям ці асобам, то ўладар пабудовы мае права патрабаваць ад іх адпаведнага ўдзелу ў выдатках на ўтрыманьне пабудовы.

VII. Пра будаваньне вадападпорных пабудов і пра ўстаноўку мерных знакаў.

54. Вадападпорныя і вададзейныя пабудовы павінны будавацца з захаваньнем тэхнічных патрабаваньняў, якія паказваюцца ў дазвольным дакумэнце.

55. Калі цячэньне вады дапушчае сплаў леса паасобнымі бярэвнямі

ностей с возмещением причиненного ущерба.

50. Все существующие ко времени введения в действие настоящего Кодекса водоподпорные и вододействующие сооружения, а также вновь возводимые сооружения должны быть зарегистрированы в окружном земельном органе.

51. Капитальное переустройство с повышением гребня плотины и снос водоподпорных и вододействующих сооружений допускается по заявлению их владельцев с соблюдением установленных для возведения этих сооружений правил.

52. Орган Народного Комиссариата Земледелия, а в городах — городские советы могут не разрешать сноса сооружения, если существование его будет признано необходимым. При отказе владельца сооружения от надлежащего его использования земельный отдел окружного исполнительного комитета или городской совет вправе потребовать, чтобы заинтересованные в сохранении сооружения учреждения или лица приняли сооружение в свое ведение с оплатой владельцу сооружения его стоимости или внесением аренды.

53. Если водоподпорное или вододействующее сооружение, находящееся в эксплуатации государственных или кооперативных предприятий, приносит в силу изменения условий стока или оборудования водоема выгоды другим учреждениям, организациям или лицам, то владелец сооружения вправе потребовать от них соответствующего участия в расходах по содержанию сооружения.

VII. Об устройстве водоподпорных сооружений и установке мерных знаков.

54. Водоподпорные и вододействующие сооружения должны строиться с соблюдением технических требований, указываемых в разрешительном документе.

55. Если водное течение допускает сплав леса отдельными брев-

і дроў россыпам, то ў плаціне павінна быць пабудавана прыстасаваньне для пропуску іх.

56. У інтарэсах аховы рыбагадоўлі пры будаваньні вадападпорнай і вададзейнай пабудовы павінна быць зроблена прыстасаваньне для вольнага праходу рыбы.

57. Для кожнай вадападпорнай пабудовы павінен быць вызначан найбольшы ў ставе ўзровень вады, які выразна адзначаецца на асобным мерным знаку, устаноўленым каля плаціны.

58. Мерныя знакі ставяцца за кошт уладара вадападпорнай пабудовы, прычым гэтыя работы аплачваюцца па таксе, ўстаноўленай Эканамічнаю Нарадаю.

59. Мерныя знакі павінны ставіцца каля ўсіх вадападпорных пабудоў.

60. Уладар вадападпорнай пабудовы адказвае за захавальнасць мерных знакаў і павінен аб кожным папсаваньні іх паведамляць мясцовы зямельны орган.

Устаноўка, аднаўленьне, перастапоўка і папраўка мерных знакаў робіцца ў тым парадку, які прадугледжан для складаньня мэліарацыйнага праекту.

VIII. Пра трыманьне вады на ўзроўні вышэйшым за натуральны, і пра трыманьне ў належным парадку вадападпорных пабудоў.

61. Будаваць вадападпорныя і вададзейныя пабудовы дазваляецца ў тых мясцох, дзе яны могуць быць пабудаваны бяз шкоды іншым такім самым пабудовам і прыбярэжным землякарыстальнікам. Калі-ж вадападпорныя і вададзейныя пабудовы ня могуць быць пабудаваны бяз шкоды для ляжачых вышэй зямель і прадпрыемстваў, то будаваньне іх дазваляецца толькі па згодзе з зацікаўленымі землякарыстальнікамі і ўладарамі прадпрыемстваў, а калі яны ня дойдуць да згоды, то з дазволу органаў Народнага Камісарыяту Земляробства, прычым разьмер сплаты за шкоду

намі і дров россыпью, то в плотине должно быть устроено приспособление для пропуска их.

56. В интересах охраны рыбоводства при устройстве водоподпорного и вододействующего сооружения должно быть устроено приспособление для свободного прохода рыбы.

57. Для каждого водоподпорного сооружения должен быть определен наивысший в пруде уровень воды, который отчетливо обозначается на установленном при плотине особом мерном знаке.

58. Мерные знаки ставятся за счет владельца водоподпорного сооружения, причем эти работы оплачиваются по таксе, установленной Экономическим Советанием.

59. Мерные знаки должны ставиться при всех водоподпорных сооружениях.

60. Владелец водоподпорного сооружения отвечает за сохранность мерных знаков и обязан о всяком повреждении их сообщать местному земельному органу.

Установка, возобновление, перестановка и исправление мерных знаков производится в порядке, предусмотренном для составления мелиоративного проекта.

VIII. О держании воды на уровне выше естественного и содержании в исправности водоподпорных сооружений.

61. Устройство водоподпорных и вододействующих сооружений допускается в тех местах, где они могут быть возведены без причинения вреда другим таким же сооружениям и прибрежным землепользователям. Если же водоподпорные и вододействующие сооружения не могут быть устроены без вреда для вышележащих земель и предприятий, то возведение их допускается только по соглашению с заинтересованными землепользователями и владельцами предприятий, а при недостижении соглашения — с разрешения органов Народного Комиссариата Земледелия, причем

вызначаецца гідратэхнічным праектам.

62. Трыманьне вады на ўзроўні, вышэйшым за натуральны, дазваляецца толькі ў такіх разьмерах, калі шкода карыстальнікам ляжачых вышэй зямель ад затопленьня іх вучасткаў альбо ад падняцьця гэтых грунтавых вод ня можа выклікаць разбурэньня гаспадаркі гэтых землякарыстальнікаў. Аднак, для пабудовы дзяржаўнага значэньня альбо для асабліва важных пабудовы мясцовага значэньня патрэбная зямля можа быць адабрана паводле артыкулаў 21 і 22 Зямельнага Кодэксу.

63. Забараняецца трымаць воду на ўзроўні, вышэйшым за натуральны, калі органы аховы здароўя прызнаюць гэта шкодным у санітарных адносінах.

64. Калі нямінуча будзе затоплена дарога, то яна замяняецца новаю Новай дарога адводзіцца паводле правіл земляўпарадкаваньня.

Шкода, зробленая затопленьнем дарогі, і ўсе выдаткі, зьвязаныя з адводам і будаваньнем новай дарогі, сплачваюцца ўладаром вадападпорнай і вададзейнай пабудовы.

65. Калі з прычыны трыманьня вады на ўзроўні, вышэйшым за натуральны, будзе заліта дарога, якая праходзіць праз брод і якая ня можа быць перанесена ў іншае месца бяз значных нявыгад для праезду, то ўладар вадападпорнай пабудовы павінен на месцы броду зрабіць мост або пераправу паводле правіл дарожнага будаўніцтва.

66. Уладары вадападпорных і вададзейных пабудовы павінны падтрымоўваць іх у поўным парадку і ўважліва рэгуляваць спуск вады.

67. Калі будуць парушаны паказаныя ў артыкулах 65 і 66 умовы, то зямельны орган павінен патрабаваць ад ўладара вадападпорнай пабудовы зьнішчыць недахопы ў вызначаны тэрмін. Калі-ж у гэты

размер возмещений за вред определяется гидротехническим проектом.

62. Держание воды на уровне выше естественного, допускается лишь в таких размерах, при которых вред, причиняемый пользователям вышележащих земель затоплением их участков либо поднятием грунтовых вод не может повести к разрушению хозяйства этих землепользователей. Однако, для сооружений государственного значения или особо важных сооружений местного значения необходимая площадь может быть изъята в порядке ст. ст. 21 и 22 Земельного Кодекса.

63. Держание уровня воды выше естественного запрещается, если органы здравоохранения признают это вредным в санитарном отношении.

64. При неизбежности затопления дороги она заменяется новой. Новая дорога отводится в порядке землеустройства.

Ущерб, причиненный затоплением дороги, и все расходы, связанные с отводом и устройством новой дороги, оплачиваются владельцем водоподпорного и вододействующего сооружения.

65. Если вследствие держания уровня воды выше естественного будет залита проходящая через брод дорога, которая не может быть перенесена в другое место без значительных неудобств для проезда, то владелец водоподпорного сооружения обязан на месте брода устроить мост или переправу по правилам дорожного строительства.

66. Владельцы водоподпорных и вододействующих сооружений должны поддерживать их в полной исправности и внимательно регулировать спуск воды.

67. В случае нарушения указанных в ст. ст. 65 и 66 условий земельный орган должен предъявлять владельцу водоподпорного сооружения требование об устранении недостатков в определенный срок.

тэрмін ня будзе выканана патрабаваньне, то папраўка робіцца зямельным органам за кошт асобы, якая прапусьціла тэрмін.

68. Калі ёсьць небяспека, што пабудаваная да выданьня гэтага Кодэксу вадападпорная пабудова можа быць папсавана альбо разбурана нармальным напорам вады, паводкаю альбо разводзьдзем і гэтым будзе зроблена шкода берагу, то зямельныя органы маюць права патрабаваць ад уладара пабудовы знізіць падпёртую воду да ўзроўня, вызначанага імі на мерным знаку, альбо перабудаваць, ці ўмацаваць пабудову. Калі-ж гэтыя патрабаваньні ня будуць выкананы, то зямельныя органы самі робяць за кошт уладара пабудовы патрэбныя работы альбо падаюць іск аб раскіданьні пабудовы.

69. Нагляд за будаваньнем і трыманьнем у парадку вадападпорных пабудов ажыццяўляецца зямельнымі органамі паводле інструкцыі, якая выдаецца Народным Камісарыятам Земляробства, Упаўнаважаным Народнага Камісарыяту Шляхоў, Вышэйшым Саветам Народнай Гаспадаркі і Народным Камісарыятам Унутраных Спраў.

IX. Пра рыбагаспадарчыя ўжыткі і пра эксплёатацыю іх.

70. Рыбным промыслам (лоў і скупка рыбы і апрацоўка рыбных прадуктаў) у БССР маюць права займацца ўсе грамадзяне БССР і іншых саюзных рэспублік.

71. Усе рэкі, азёры і пруды з патрэбнымі для вядзеньня рыбнай гаспадаркі землямі лічацца рабагаспадарчымі ўжыткамі.

Увага. Зямельныя вучасткі, апроч берагавой паласы, адводзяцца для рыбагаспадарчых ужыткаў паводле правіл земляўпарадкаваньня.

72. Усе рыбагаспадарчыя ўжыткі знаходзяцца пад агульным ведамам Народнага Камісарыяту Земляробства і яго мясцовых органаў.

При невыполнении означенного требования в срок исправление производится земельным органом за счет допустившего просрочку.

68. Если имеется опасение, что возведенное до издания настоящего Кодекса водоподпорное сооружение может быть повреждено или разрушено нормальным напором воды, паводком или половодьем и этим будет причинен вред водному течению, руслу или берегу, то земельные органы вправе предъявить владельцу сооружения требование о понижении подпертой воды до уровня, определенного ими на мерном знаке, или о переустройстве либо укреплении сооружения. При невыполнении этих требований земельные органы сами производят за счет владельца сооружения необходимые работы или возбуждают иск о сносе сооружения.

69. Надзор за устройством и содержанием в исправности водоподпорных сооружений осуществляется земельными органами на основании инструкции, издаваемой Народным Комиссариатом Земледелия, Уполномоченным Народного Комиссариата Путей Сообщения, Высшим Советом Народного Хозяйства и Народным Комиссариатом Внутренних Дел.

IX. О рыбохозяйственных угодиях и эксплуатации их.

70. Рыбным промыслом (лов и скупка рыбы и обработка рыбных продуктов) в БССР имеют право заниматься все граждане БССР и других союзных республик.

71. Все реки, озера и пруды с необходимыми для ведения рыбного хозяйства землями считаются рыбохозяйственными угодиями.

Примечание. Земельные участки, кроме береговой полосы, отводятся для рыбохозяйственных угодий по правилам землеустройства.

72. Все рыбохозяйственные угодия состоят в общем ведении Народного Комиссариата Земледелия и его местных органов.

73. Рыбагаспадарчыя ўжыткі падзяляюцца на прамысловыя і непрамысловыя. Разьмеркаваньне вадазбораў на прамысловыя і непрамысловыя робіцца Народным Камісарыятам Земляробства і яго органамі на мясцох.

74. Прамысловыя рыбагаспадарчыя ўжыткі падзяляюцца на ўжыткі рэспубліканскага і мясцовага значэньня.

75. Пералік рыбапрамысловых ужыткаў рэспубліканскага значэньня ўстанаўляецца Эканамічнаю Народаю пры Савеце Народных Камісараў. Рыбапрамысловыя ўжыткі, што не ўвайшлі ў гэты пералік, разьмяркоўваюцца акруговымі выканаўчымі камітэтамі паміж акруговым і раённымі выканаўчымі камітэтамі.

76. Рыбагаспадарчыя ўжыткі рэспубліканскага значэньня экспloatуюцца Народным Камісарыятам Земляробства.

77. Карыстаньне рыбагаспадарчымі ўжыткамі, якія знаходзяцца на ўсёй даўжыні сваіх берагоў у каляктыўных і савецкіх гаспадарках, замацоўваецца за гэтымі гаспадаркамі.

78. Права лавіць рыбу ў непрамысловых рыбагаспадарчых ужытках даецца ў працоўнае карыстаньне паасобным гаспадаркам альбо зямельным грамадам, у якіх гэтыя ўжыткі знаходзяцца, а права лавіць рыбу ў іншых непрамысловых рыбагаспадарчых ужытках даецца ў агульнае альбо працоўнае карыстаньне паводле спецыяльных правіл.

79. Мясцоваму насельніцтву дазваляецца бясплатна лавіць рыбу ў прыродных вадазборах для асабістага спажываньня паводле правіл рыбацтва.

80. Калі землі працоўнага карыстаньня разам з прудамі для гадоўлі рыбы адбіраюцца альбо пераходзяць да іншых карыстальнікаў, то ранейшыя карыстальнікі прудоў маюць права на сплату сваіх выдаткаў.

73. Рыбохазяйственыя ўгодзі деляцца на прамысловыя і непрамысловыя. Распределение водоемов на промысловые и непрамысловые производится Народным Комиссариатом Земледелия и его органами на местах.

74. Промысловые рыбохозяйственные угодия делятся на угодия республиканского и местного значения.

75. Перечень рыбопромысловых угодий республиканского значения устанавливается Экономическим Советом Народных Комиссаров. Рыбопромысловые угодия, не вошедшие в этот перечень, распределяются окружными исполнительными комитетами между окружным и районными исполнительными комитетами.

76. Рыбохозяйственные угодия республиканского значения эксплуатируются Народным Комиссариатом Земледелия.

77. Пользование рыбохозяйственными угодиями, находящимися на всем протяжении своих берегов в границах коллективных и советских хозяйств, закрепляется за этими хозяйствами.

78. Право ловить рыбу в непрамысловых рыбохозяйственных угодиях предоставляется в трудовое пользование отдельных хозяйств или земельных обществ, в границах которых эти угодия находятся, а право рыбной ловли в остальных непрамысловых рыбохозяйственных угодиях предоставляется в общее или трудовое пользование на основании специальных правил.

79. Местному населению разрешается бесплатно ловить рыбу в естественных водоемах для личного потребления с соблюдением правил рыболовства.

80. В случае изъятия земли трудового пользования или перехода ее к другим пользователям вместе с рыбоводными прудами, прежние пользователи прудов имеют право на возмещение своих затрат.

Х. Пра права прыбярэжных землякарыстальнікаў.

81. Рэчышча вадацёкаў і дно іншых вадазбораў пры нармальным узроўні вады, а таксама берагавая паласа агульнага карыстанья складаюць адно цэлае і падпадаюць пад дзеянне правіл аб парадку скарыстанья і аховы вадазбораў.

82. Берагавая паласа да ўрэзу вады знаходзіцца ў абмежаваным (арт. 28) карыстанні прыбярэжных гаспадарак. Скарыстанне імі берагавой паласы для сельска-гаспадарчых мэт дазваляецца бясплатна. Калі такое скарыстанне перашкаджае трымаць у належным парадку цячэнне вады і берагі, то саветы альбо раённыя выканаўчыя камітэты, а на суднаходных водах таксама і органы Народнага Камісарыята Шляхоў маюць права забараніць сельска-гаспадарчае скарыстанне берагавой паласы.

83. Калі берагі вадазбораў, пералічаных у арт. 6 і 12 гэтага Кодэксу, знаходзяцца ў карыстанні розных юрыдычных або фізічных асоб, то кожная з іх мае аднолькавае права на карыстанне ўсім вадазборам. Калі ж вадазбор высахне, то кожны з прыбярэжных землякарыстальнікаў мае права на частку рэчышча альбо дна вадазбору да яго сярэдзіны, адпаведна з даўжынёю берагу.

84. Прырашчэнне берагу ад наносу зямлі альбо ад адыходу вады далучаецца да прыбярэжнага землякарыстанья.

85. Рэчышча, пакінутае ракою, што змяніла свае цячэнне, а таксама выспы, утвораныя падняццем рэчышча і дна альбо спадам вады, у вадазборах агульнага карыстанья ўваходзяць у склад дзяржаўнага запаснага фонду, калі яны не належаць да залічэння ў склад гарадзкіх зямель, або зямель спецыяльнага прызначэння.

86. Паказаныя ў папярэднім артыкуле запасныя землі размяркоўваюцца зямельнымі organami

Х. О правах прыбярэжных землепользователей.

81. Русло водотоков и дно остальных водоемов при нормальном уровне воды, а также береговая полоса общего пользования составляют одно целое и подчиняются действию правил о порядке использования и охраны водоемов.

82. Береговая полоса вплоть до уреза воды состоит в ограниченном (ст. 28) пользовании прибрежных хозяйств. Использование ими береговой полосы в сельскохозяйственных целях допускается бесплатно. Если такое использование мешает содержанию водного течения и берегов в порядке, то советы или районные исполнительные комитеты, а на судоходных водах также и органы Народного Комисариата Путей Сообщения имеют право воспретить сельскохозяйственное использование береговой полосы.

83. Если берега водоемов, перечисленных в ст. 6 и 12 настоящего Кодекса, находятся в пользовании различных юридических или физических лиц, то каждое из них имеет одинаковое право на пользование всем водоемом. Если же водоем высохнет, то каждый из прибрежных землепользователей имеет право на часть русла или дна водоема до его середины соразмерно протяжению берега.

84. Приращения берега от наноса земли или отступления воды присоединяются к прибрежному землепользованию.

85. Русло, оставленное изменившей свое течение рекой, а равно острова, образовавшиеся путем поднятия русла и дна или спада воды, в водоемах общего пользования входят в состав государственного запасного фонда, если они не подлежат зачислению в состав городских земель, или земель специального назначения.

86. Указанные в предыдущей статье запасные земли распределяются земельными organami

пераважна сярод прыбярэжных землякарыстальнікаў.

87. Землякарыстальнікі, якія страцяць паласу зямлі з прычыны адмыву альбо зьмены ракою свайго цячэння, маюць права атрымаць замест гэтай паласы адпаведны участак з запаснага фонду, калі вядзеньне гаспадаркі на зямлі, што асталася ў іх, гаспадарча цяжка альбо неэтазгодна.

88. Калі пры зьмене цячэння ракі прыбярэжныя землякарыстальнікі страцяць вадапой, то яны маюць права на адвод дарогі да новага цячэння ракі альбо да іншага бліжэйшага вадазбору агульнага карыстанья.

89. Землі, адрэзаныя ракою пры зьмене цячэння альбо пры падзеле яе на адтокі, астаюцца ў ранейшым карыстаньні.

90. Ніхто ня мае права без дазволу зямельных органаў ужываць захады аб накіроўваньні ракі, што зьмяніла сваё цячэнне, у ранейшае рэчышча і, наогул, рабіць запруды на новым рэчышчы. На суднаходных рэках гэтыя работы могуць праводзіцца толькі з дазволу органаў Народнага Камісарыяту Шляхоў.

91. Кожны землякарыстальнік можа на сваёй гаспадарцы зьмяняць кірунак вадацёку так, каб ён вышаў з яго землякарыстанья ў ранейшае месца.

Увага. Кірунак вадацёку агульнага карыстанья можа быць зьменены толькі з дазволу адпаведных органаў.

XI. Пра трыманьне вадазбораў у парадку.

92. Трыманьне ў парадку вадазбораў агульнага карыстанья мае на мэце захаваньне сьцёку, якасьці і колькасьці вады ў іх і ўскладаецца на тыя дзяржаўныя органы, якія скарыстоўваюць гэтыя вадазборы, у паасобку:

а) суднаходных рэк і азёр у стане, прыгодным для суднаходзтва,—на Народны Камісарыят Шляхоў;

імушчэственно среди прибрежных землепользователей.

87. Землепользователи, лишившиеся полосы земли вследствие отмывов или изменения рекою своего течения, имеют право получить взамен этой полосы соответствующий участок из запасного фонда, если ведение хозяйства на оставшейся у них земле хозяйственно затруднительно или не целесообразно.

88. Если при изменении течения реки прибрежные землепользователи лишатся водопоя, то они имеют право на отвод дороги к новому течению реки или к другому ближайшему водоему общего пользования.

89. Земли, отрезанные рекою при изменении течения или при разделении ее на рукава, остаются в прежнем пользовании.

90. Никто не имеет права без разрешения земельных органов принимать меры к возвращению изменившей свое течение реки в прежнее русло и, вообще, устраивать запруды на новом русле. На судоходных реках эти работы могут проводиться только с разрешения органов Народного Комисариата Путей Сообщения.

91. Всякий землепользователь может в пределах своего хозяйства изменять направление водотока так, чтобы он вышел из его землепользования в прежнем месте.

Примечание. Направление водотока общего пользования может быть изменено лишь с разрешения соответствующих органов.

XI. О содержании водоемов в исправности.

92. Содержание в исправности водоемов общего пользования имеет целью сохранение стока, качества и количества воды в них и возлагается на те государственные органы, которые используют эти водоемы, в частности:

а) судоходных рек и озер в состоянии, пригодном для судоходства,—на Народный Комиссариат Путей Сообщения;

б) сплаўных вадазбораў у стане, прыгодным для сплаву,—на Народны Камісарыят Земляробства;

в) вадазбораў спецыяльнага прызначэння, а таксама берагавой паласы агульнага карыстання пры іх—на ведамствы, пад беспарэдным кіраваннем якіх гэтыя вадазборы знаходзяцца;

г) вадазбораў агульнага карыстання ў гарадох і мястэчках—на належныя саветы.

93. На ўладароў вадападпорных і вадазейных пабудоў ускладаецца абавязак трымаць у парадку часткі цячэння вады і берагі з мастамі на іх (арт. 65), пераправамі і дамбамі, якія абслугоўваюць гэтыя пабудовы, у той частцы, дзе вада паднята на ўзровень, вышэйшы за натуральны.

94. Трыманьне ў парадку іншых вадазбораў агульнага карыстання, не паказаных у артыкулах 92 і 93, з берагамі і з прыроднаю берагавою паласою ўскладаецца на мясцовае насельніцтва, якое карыстаецца гэтымі вадазборамі, а ў першую чаргу—на прыбрэжных землякарыстальнікаў.

95. Для выканання паказаных у папярэднім артыкуле абавязкаў могуць, паводле спецыяльных палажэнняў, утварацца водныя таварыствы.

96. Трыманьне ў парадку вадазбораў паасобных гаспадарак, зямельных грамад, паселішчаў, таварыстваў і іншых каляктываў ускладаецца на тыя гаспадаркі і аб'яднанні, у карыстанні і эксплуатацыі якіх знаходзяцца гэтыя вадазборы.

97. Разьмеркаваньне паміж прыбрэжнымі землякарыстальнікамі і іншымі вадакарыстальнікамі абавязкаў трыманьня ў парадку паказаных у арт. 94 вадазбораў устанаўляецца статутамі водных таварыстваў або пастановамі агульных сходаў вадакарыстальнікаў, неаб'яднаных у таварыствы.

98. Студні павінны трымацца ў парадку і ахоўвацца ад праточваньня ў іх вады з паверхні і ад забруджваньня.

б) сплавных водоемаў в становішчы, прыгодным для сплава,—на Народны Камісарыят Земледэлія;

в) водоемаў спецыяльнага назначэння, а таксама берагавой паласы агульнага карыстання пры іх—на ведамства, в непасрэдным управленні коных гэтыя водоемы знаходзяцца;

г) водоемаў агульнага карыстання в гарадох і мястэчках—на соотвѣтствующие саветы.

93. На владельцев водоподпорных и вододействующих сооружений возлагается обязанность содержать в исправности обслуживающие эти сооружения части водного течения и берегов с мостами на них (ст. 65), переправами и дамбами в той части, где вода поднята выше естественного уровня.

94. Содержание в исправности остальных водоемов общего пользования, не указанных в ст. ст. 92 и 93, с берегами и естественной береговой полосой возлагается на пользующееся этими водоемами местное население, а в первую очередь—на прибрежных землепользователей.

95. Для выполнения указанных в предыдущей статье обязанностей могут на основании особых положений создаваться водные товарищества.

96. Содержание в исправности водоемов отдельных хозяйств, земельных обществ, поселений, товариществ и других коллективов, возлагается на те хозяйства и объединения, в пользовании и эксплуатации которых находятся эти водоемы.

97. Распределение между прибрежными землепользователями и остальными водопользователями обязанностей по содержанию в исправности указанных в ст. 94 водоемов устанавливается уставами водных товариществ или постановлениями общих собраний водопользователей, не объединенных в товарищества.

98. Колодцы должны содержаться в исправности и охраняться от просачивания в них поверхностной воды и от засорения.

99. Установы, арганізацыі і гаспадаркі, пералічаныя ў артыкулах 92-96, павінны сваячасна ачышчаць рэчышчы ад розных прадметаў, якія перашкаджаюць цячэнню і робяць застоі вады: ад упаўшага ў ваду дрэва, таплякоў, адкідаў, каменняў і інш.

100. Забараняецца ставіць на праточнай вадзе заколы, язы, сеткі для лоўлі рыбы і іншыя снасьці, якія робяць застоі вады і забалочваюць прыбярэжныя землі. Такія снасьці, зробленыя да выдання гэтага Кодэксу, павінны быць раскіданы сіламі або за кошт паставіўшых іх, а калі яны ня будуць выяўлены, то прыбярэжнымі землякарыстальнікамі.

101. Расьліннасьць на берагах вадазбораў павінна ахоўвацца тымі вадакарыстальнікамі, на якіх ляжыць абавязак трымаць вадазборы ў парадку. Калі трэба ўмацаваць бераг, то на ім павінна насаджвацца тымі самымі вадакарыстальнікамі новая расьліннасьць.

102. Будаваньне мастоў, пераходаў і пераездаў праз вадацёкі і пракладка ў іх рэчышчах труб, кабеляў і розных правоў, а таксама перабудаваньне такіх існуючых пабудоў, дапушчаецца на суднаходных вадазборах з дазволу Народнага Камісарыяту Шляхоў, а на іншых вадазборах—з дазволу народных камісарыятаў Земляробства і Ўнутраных Спраў.

103. Прыбярэжныя землякарыстальнікі павінны бесперашкодна дазваляць, калі гэта патрэбна, займаць землі, якія знаходзяцца ў іх карыстаньні, для вядзеньня работ па трыманьні вадазбораў у парадку (складваць патрэбныя для гэтага матар'ялы, устанавіць машыны, снасьці і інш.). Пасьля сканчэньня работ занятыя вучасткі прыводзяцца ў ранейшы стан з аплатаю зробленай шкоды.

104. Прыбярэжныя землякарыстальнікі ня маюць права перашкаджаць скарыстоўваць на сваіх гас-

99. Учреждения, организации и хозяйства, перечисленные в ст. ст. 92-96, должны своевременно очищать русла от всякого рода предметов, мешающих течению и создающих застои воды: от упавших в воду деревьев, топляков, отбросов, камней и пр.

100. Установка на проточной воде заголов, язов, сеток для ловли рыбы и других приспособлений, производящих застои воды и заболочивание прибрежных земель, воспрещается. Такие приспособления, устроенные до издания настоящего Кодекса, должны быть сняты силами или за счет возведших их, а при обнаружении их—прибрежными землепользователями.

101. Растительность на берегах водоемов должна охраняться теми водопользователями, на обязанности которых лежит содержание водоемов в исправности. Если требуется укрепление берега, то на нем должны насаждаться теми же водопользователями новая растительность.

102. Устройство мостов, переходов и проездов через водотоки и прокладка в их руслах труб, кабелей и всякого рода проводов, а также переустройство существующих сооружений этого рода, допускается на судноходных водоемах с разрешения Народного Комиссариата Путей Сообщения, а на остальных водоемах—с разрешения народных комиссариатов Земледелия и Внутренних Дел.

103. Прибрежные землепользователи обязаны беспрепятственно допускать в случае необходимости занятия находящихся в их пользовании земель для производства работ по содержанию водоемов в исправности (склада необходимых для этого материалов, установки машин, приспособлений и т. п.). По окончании работ занятые участки приводятся в прежнее состояние с возмещением причиненного ущерба.

104. Прибрежные землепользователи не вправе препятствовать использованию на своих участках

падарках пясок, гліну, зямлю, дзярню, жвір, каменны і іншыя матар'ялы, патрэбныя для работ па трыманьні ў парадку вадаразбораў, пры ўмове, што ім будуць сплачаны страты, зробленыя іх гаспадарцы. Калі для такіх работ патрэбна часовае спыненне дзейнасці вадападпорных і вададзейных пабудоў, то ўладары гэтых пабудоў павінны дазваляць такое спыненне, прычым яны маюць права на плату, паводле таксы, устаноўленай пры сплаве лесу.

105. Калі вадазборы знаходзяцца не ў парадку альбо калі папсаваны гідратэхнічныя пабудовы (канавы, шлюзы, масты, плаціны, пруды і інш.), то ўсе недахопы знішчаюцца ўстановамі, арганізацыямі і асобамі, пад ведамам якіх знаходзяцца гэтыя вадазборы і пабудовы.

106. Органы, пад ведамам якіх знаходзяцца адпаведныя вадазборы (арт. 3), могуць выдаваць правілы для рэгулявання трыманьня іх у парадку. Асобы, якія парушаюць гэтыя правілы альбо псуюць гідратэхнічныя пабудовы, прыцягваюцца да адміністрацыйнай або крымінальнай адказнасці.

XII. Пра ахову чыстаты вады.

107. Забараняецца спускаць у вадазборы сьмецьце, бруд, смуродныя і шкодныя вадкасьці.

108. У залюднёных пунктах мыцьцё бялізны і купаньне жывёлы ў вадазборах агульнага карыстаньня дазваляецца ў адвезеных для гэтага выканаўчымі камітэтамі і саветамі асобных мясцоў, якія атдзелены ад месц браньня вады для хатніх патрэб і вадапою.

109. Скідваньне на берагох і на лёдзе водных цячэньняў сьнегу і пакалотога лёду, якія звозяцца з вуліц і двароў, дазваляецца толькі там, дзе ад гэтага ня будзе забруджвацца цячэньне пасля спаду полай вады.

110. Забараняецца адводзіць у вадацёкі бруд з заходаў і памый-

песку, гліны, землі, дерна, гравія, каменей і других матэрыялаў, неабходных для работ па зьмяшчэнню вадоемаў, пры ўмове, што ім будуць сплачаны страты, зробленыя іх гаспадарцы. Калі для такіх работ неабходна часовае спыненне дзейнасці вадападпорных і вададзейных саоружэньняў, то владальцы гэтых саоружэньняў абязаны дапускаць такую прыстанавку, пры чым яны маюць права на вознаграждзеньне па таксе, прымяняемай пры сплаве леса.

105. В случае неисправности водоемов или порчи гидротехнических сооружений (каналов, шлюзов, мостов, плотин, прудов и пр.) все недостатки устраняются учреждениями, организациями и лицами, в ведении которых находятся эти водоемы и сооружения.

106. Органы, в ведении которых находятся соответствующие водоемы (ст. 3), могут издавать правила, регулирующие содержание их в исправности. Лица, нарушающие эти правила или портящие гидротехнические сооружения, привлекаются к административной или уголовной ответственности.

XII. Об охране чистоты воды.

107. Запрещается спускать в водоемы сор, нечистоты, зловонные и вредные жидкости.

108. В населенных пунктах стирка белья и купанье скота в водоемах общего пользования допускается в отведенных для этого исполнительными комитетами и советами особых местах, расположенных вдали от мест водоразбора для домашних надобностей и водопоя.

109. Свалка на берегах и на льду водных течений снега и сколотого льда, свозимых с улиц и дворов, разрешается только там, где это не повлечет за собой загрязнение течения после спада полой воды.

110. Запрещается отвод в водотоки нечистот из отхожих мест и

ных ям, скідваць у вадазборы, на берагі і на лёд гной, адкіды, трупы здохшай жывёлы і іншы бруд. Забараняецца мачыць каноплі, лён і іншыя валакністыя расьліны і мачалу ў рыбапрамысловых вадазборах, а таксама ў вадазборах, якія зьяўляюцца крыніцамі піцьцэвай вады для насельніцтва і жывёлы. Мачэньне і мыцьцё скур, вычэсу шэрсьці і іншых матэрыяў, што апрацоўваюцца на заводах і ў майстэрнях, можа дазваляцца ў вадацёках з абмежаваньнямі, якія ўстанаўляюцца зямельнымі і санітарнымі органамі; у стаячых вадазборах, з якіх разьбіраецца вада, гэтак мачэньне і мыцьцё бязумоўна забараняецца.

Увага. Угнаенне рыбаводных прудоў і апусканьне ў іх корму для рыбы рэгулюецца спецыяльнымі правіламі.

111. Калі прылады, якія існуюць для абясшкодзваньня вадкасьцяў, што спускаюцца ў вадазборы з фабрык, заводаў, рамесных, санітарных і іншых прадпрыемстваў, не забяспечваюць бяшклюднасьці спускаемых вадкасьцяў, то яны павінны перабудоўвацца паводле паказаньняў зямельных і санітарных органаў.

112. Падрабязныя правілы аб ахове чыстаты вады ўстанаўляюцца абавязковымі пастановамі мясцовых выканаўчых камітэтаў.

XIII. Пра спосабы змаганьня з разводзьзем.

113. У мясцох, якія заліваюцца вясноваю вадою, не дазваляецца будаваць ніякіх будынкаў і пабудоў без дазволу зямельных органаў, а ў гарадзкой мяжы—гарадзкіх саветаў.

114. У межах звычайных паводак установы, аб'яднаньні і асобы, на абавязку якіх ляжыць трыманьне вадазбораў у парадку, павінны засыпаць ямы і паглыбленьні ў глебе, зьнішчаць па магчымасьці ўсе перашкоды для вольнага праходу вады (насыпы, загарадзі і інш.), пры-

помойных ям, свалка в водоемы, на берага і на лед навоза, отбросов, трупов павших животных и прочих нечистот. Мочка конопли, льна и других волокнистых растений, а также мочалы запрещается в рыбопромысловых водоемах, а также в водоемах, являющихся источниками питьевой воды для населения и животных. Мочка и мойка кож, вычеса шерсти и других материй, обрабатываемых на заводах и в мастерских, может допускаться в водотоках с ограничениями, устанавливаемыми земельными и санитарными органами; в стоячих водоемах, служащих для водоразбора, эта мочка и мойка безусловно запрещается.

Примечание. Удобрение рыбаводных прудов и опускание в них корма для рыбы регулируются особыми правилами.

111. Если приспособления, существующие для обезвреживания жидкостей, спускаемых в водоемы с фабрик, заводов, ремесленных, санитарных и других предприятий, не обеспечивают безвредности спускаемых жидкостей, то они подлежат переустройству согласно указаниям земельных и санитарных органов.

112. Подробные правила об охране чистоты воды устанавливаются обязательными постановлениями местных исполнительных комитетов.

XIII. О мерах борьбы с наводнениями.

113. В местах, заливаемых весенней водой, не допускается возведение каких-либо построек и сооружений без разрешения земельных органов, а в городской черте—городских советов.

114. В границах обычных паводков, учреждения, объединения и лица, на обязанности которых лежит содержание водоемов в исправности, должны засыпать ямы и углубления в почве, устранять по возможности все препятствия для свободного прохода воды (насыпы, из-

біраць альбо ўмацоўваць будаўнічыя і іншыя матар'ялы і плавучыя пабудовы (паромы, лайбы, купальні і інш.), якія могуць быць разбураны высокаю вадою, трымаць ў поўным парадку пабудованыя для аховы залюднёных месц ад разводзьдзя дамбы, валы і заградзі, ачышчаць плаціны ад сьнегу і лёду, а калі набярэцца многа сьнегу, пракопваць ніжэй плацін і мастоў сьнегавыя каналы і спускаць цалкам альбо часткаю ставы для вольнага сьцёку вады.

115. Калі вада ў часе паводак пачне падымацца вышэй за ўстаноўлены ўзровень, то ўладары вадападпорных і вададзейных пабудоў павінны: а) ужываць усе захады да пропуску лішняй вады, адчыняючы застаўкі і іншыя разборныя часткі плаціны, а таксама загадзя ачышчаючы вадазьлівы ад сьнегу і лёду; б) засыпаць прасосы вады, якія робяцца ў плацінах, і папраўляць папсаваныя.

116. Для змаганьня з разводзьдзем мясцовае насельніцтва можа арганізоўваць на аснове спецыяльных палажэньняў водныя таварыствы.

117. Падрыхтоўка да паказаных у гэтым разьдзеле работ, загатоўка патрэбных для іх матар'ялаў, начыньня і прылад і апрацоўка плянаў дзеяньня на выпадак разводзьдзя ўскладаецца на народныя камісарыяты Шляхоў, Земляробства і Ўнутраных Спраў па належнасьці.

ЧАСТКА II.

ПРА СЕЛЬСКА-ГАСПАДАРЧЫЯ МЭЛІАРАЦЫІ.

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭНЬНІ.

118. Для скарыстаньня ўсіх няўжытковых і безгаспадарчых зямель Рэспублікі, для палепшаньня вод, зямель і лясоў, сплаву лесу, для разьвіцьця тэхнічнай распрацоўкі торфу, для сельска-гаспадарчай эксплёатацыі плошчаў, з якіх выка-

гарады і пр.), убіраць або ўмацоўваць будаўнічыя і іншыя матар'ялы і плавучыя пабудовы (паромы, баржы, купальні і пр.), якія могуць быць снесены высокаю вадой, содэржаць в поўной исправности устроенные для защиты населенных мест от наводнения дамбы, валы и заграждения, очищать плотины от снега и льда, а в случае значительного скопления снега прорывать ниже плотин и мостов снеговые каналы и спускать целиком или частью пруды для свободного стока воды.

115. Когда вода во время паводков начнет подыматься выше установленного уровня, владельцы водоподпорных и вододействующих сооружений обязаны: а) принимать все меры к пропуску излишней воды путем открытия застав и других разборных частей плотины, а также заблаговременной очистки водосливов от снега и льда; б) засыпать образующиеся в плотинах прососы воды и исправлять повреждения.

116. Для борьбы с наводнением местное население может организовывать на основе специальных положений водные товарищества.

117. Подготовка к указанным в настоящей главе работам, заготовка необходимых для них материалов, инструментов и орудий и выработка плана действий на случай наводнения, возлагается на народные комиссариаты Путей Сообщения, Земледелия и Внутренних Дел, по принадлежности.

ЧАСТЬ II.

О СЕЛЬСКО-ХОЗЯЙСТВЕННЫХ И ЛЕСНЫХ МЕЛИОРАЦИЯХ.

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ.

118. Для использования всех неудобных и бросовых земель Республики, для улучшения вод, земель и лесов, сплава леса, развития технической разработки торфа, сельскохозяйственной эксплоатации освобожденных от него

паны торп сіламі і сродкамі дзяржавы і насельніцтва, праводзяцца мэліарацыйныя работы.

119. Пад мэліарацыйнымі работамі разумеюцца: а) мэліарацыя вод, б) мэліарацыя зямель, в) ремонт і ахова мэліарацыйных пабудов.

120. Пад няўжытковымі разумеюцца такія землі, якія, даючы некаторы даход гаспадарцы, для павялічэння яго патрабуюць грунтоўных палепшанняў.

Пад безгаспадарчымі разумеюцца такія землі, якія з прычыны няспрыяючых прыродных уласцівасцей бяз грунтоўных палепшанняў зусім не даюць даходу і нікім не скарыстоўваюцца.

121. Мэліарацыйныя работы могуць вельміся: а) зямельнымі органамі, б) іншымі дзяржаўнымі ўстановамі і прадпрыемствамі, в) воднымі, мэліарацыйнымі, лесамэліарацыйнымі і торпавымі таварыствамі, г) паасобнымі землякарыстальнікамі, д) канцэсіянерамі на падставе спецыяльных законаў.

Увага. Адшуканні і складанні праектаў мэліарацыі вод і зямель вядуцца органамі Народнага Камісарыяту Земляробства. У выключных выпадках гэтыя работы праводзяцца органамі іншых ведамстваў пасьля ўзгаднення з Народным Камісарыятам Земляробства.

122. Народнаму Камісарыяту Земляробства даецца права праводзіць розныя мэліарацыйныя работы на ўсіх землях, незалежна ад таго, у чыім карыстанні яны знаходзяцца, апроч зямель спецыяльнага прызначэння і зямель гарадоў, работа на якіх праводзіцца пасьля ўзгаднення з адпаведнымі ведамствамі або гарадзкімі саветамі.

Іншыя дзяржаўныя ўстановы, прадпрыемствы, таварыствы і паасобныя землякарыстальнікі могуць праводзіць мэліарацыйныя работы толькі на тых землях, якія знаходзяцца ў іх карыстанні альбо адводзяцца

плошадэй, сіламі і сродкамі гасударства і населяння праводзяцца мелиоративные работы.

119. Под мелиоративными работами разумеюцца: а) мелиорация вод, б) мелиорация земель, в) ремонт и охрана мелиоративных сооружений.

120. Под неудобными имеются в виду такие земли, которые, принося некоторый доход хозяйству, требуют для увеличения этого дохода коренных улучшений.

Под бросовыми понимаются такие земли, которые вследствие неблагоприятных природных свойств без коренных улучшений совсем не дают дохода и никем не используются.

121. Мелиоративные работы могут производиться: а) земельными органами, б) другими государственными учреждениями и предприятиями, в) водными, мелиоративными, лесомелиоративными и торфяными товариществами, г) отдельными землепользователями, д) концессионерами на основании особых законов.

Примечание. Изыскания и составление проектов мелиорации вод и земель производятся органами Народного Комиссариата Земледелия. В исключительных случаях эти работы проводятся органами других ведомств по согласованию с Народным Комиссариатом Земледелия.

122. Народному Комиссариату Земледелия предоставляется право производить всякого рода мелиоративные работы на всех землях, независимо от того, в чьем пользовании они находятся, кроме земель специального назначения и городских, работа на которых производится по согласованию с соответствующими ведомствами или городскими советами.

Другие государственные учреждения, предприятия, товарищества и отдельные землепользователи могут производить мелиоративные работы лишь на землях, находящихся в их пользовании или отво-

ім для правядзення мэліарацыі і будавання звязаных з ёю пабудов.

123. Мэліарацыйныя мерапрыемствы падзяляюцца на мерапрыемствы дзяржаўнага і мясцовага значэння. Да апошніх належаць і мерапрыемствы насельніцтва.

124. Да мэліарацыйных мерапрыемстваў дзяржаўнага значэння належаць: а) рэгуляванне рэк, б) мэліарацыйныя работы на землях дзяржаўнага карыстання, в) утварэнне каланізацыйных фондаў на балотах, г) правядзенне і рамонт сплавных каналаў, д) навукова-даследчыя, практычныя і паказальныя мерапрыемствы па пытаннях мэліарацыі і дабывання торфу, е) пракапванне вялікіх магістральных каналаў на землях працоўнага карыстання, ж) арганізацыя і ўтрыманне дзяржаўных расаднікаў насення луговых траў, з) абслугоўванне тэхнічным персаналам мэліарацыйных работ, і) падлік і адшуканні для папярэдняга выяўлення вод і зямель, што патрабуюць мэліарацыі.

Усе іншыя мэліарацыйныя мерапрыемствы маюць мясцовае значэнне і ажыццяўляюцца мясцовымі органамі і насельніцтвам.

125. Мэліарацыя вод (у тым ліку і суднаходных) і водная мэліарацыя зямель могуць ажыццяўляцца толькі на падставе зацверджаных у належным парадку праектаў.

Увага. Нязначныя мэліарацыі вод і водныя мэліарацыі зямель для патрэб хатняй гаспадаркі могуць весціся без папярэдняга дазволу, калі яны не адбіваюцца шкодна на іншых землях карыстання.

126. Ніхто ня мае права перашкаджаць весці мэліарацыйныя работы і падрыхтоўчыя да іх адшуканні і досьледы, якія вядуцца з дазволу зямельных органаў, а таксама псаваць пастаўленыя пры гэтых работах знакі.

127. Правядзенне абсушальных

дзімых ім для производства мелиорации и устройства связанных с нею сооружений.

123. Мелиоративные мероприятия делятся на мероприятия государственного и местного значения. К последним относятся и мероприятия населения.

124. К мелиоративным мероприятиям государственного значения относятся: а) регулирование рек, б) мелиоративные работы на землях государственного пользования, в) создание колонизационных фондов на болотах, г) проведение и ремонт сплавных каналов, д) научно-исследовательские, опытные и показательные мероприятия по вопросам мелиорации и добычи торфа, е) прорытие крупных магистральных каналов на землях трудового пользования, ж) организация и содержание государственных рассадников семян луговых трав, з) обслуживание техническим персоналом мелиоративных работ, и) учет и изыскания для предварительного выявления нуждающихся в мелиорации вод и земель.

Все прочие мелиоративные мероприятия имеют местное значение и осуществляются местными органами и населением.

125. Мелиорация вод (в том числе и судоходных) и водная мелиорация земель могут осуществляться только на основании утвержденных в надлежащем порядке проектов.

Примечание. Незначительные мелиорации вод и водные мелиорации земель для нужд домашнего хозяйства могут производиться без предварительного разрешения, если они не отражаются вредно на других землях пользования.

126. Никто не вправе препятствовать производству мелиоративных работ и подготовительных к ним изысканий и исследований, производимых с разрешения земельных органов, а также повреждать поставленные при этих работах знаки.

127. Проведение осушительных и

і абвадняльных каналаў праз паселішчы, сады, гароды і іншыя каштоўныя ўжыткі дазваляецца толькі ў выключных выпадках паводле пастановы зямельных органаў.

128. Калі для мэліарацыйных работ трэба адабраць зямлю, то гэтае адабранне робіцца паводле арт. арт. 21 і 22 Зямельнага Кодэксу, а ў гарадох—паводле палажэння аб зямельных парадках, пры гэтым мэліарацыйныя работы могуць выконвацца і да прадугледжанай гэтымі артыкуламі замены землякарыстанняў.

129. Калі зямля пад мэліарацыйныя пабудовы адбіраецца ў інтарэсах мэліарацыйнага альбо торпавага таварыства, то прадугледжаная артыкулам 22 Зямельнага Кодэксу замена можа рабіцца зямлёўчленаў таварыства.

130. Страты ад знішчэння пры мэліарацыйных работах заколаў, язоў і грэбляў, пастаўленых і існуючых без належнага дазволу, не аплачваюцца.

131. Калі землякарыстальнік без важных прычын адмовіцца ўдзельнічаць у мэліарацыйных пабудовах, якія могуць быць скарыстаны для абсушэння альбо абваднення зямель яго карыстання, то данае землякарыстанне пастановаю зямельных камісій можа быць адабрана ад такога гаспадара і перадана асобе, якая згодзіцца ўдзельнічаць у мэліарацыі.

132. Патрэбныя для мэліарацыі вадаправодныя пабудовы могуць праводзіцца праз землі сельска-гаспадарчага і ляснага прызначэння без згоды іх карыстальнікаў. Калі апошнія атрымоўваюць значную выгаду ад мэліарацыі, то яны прыцягваюцца да ўдзелу ў выдатках на мэліарацыі прапарцыянальна тым выгодам, якія яны маюць ад мэліарацыі.

133. Патрэба прымусявага ўцягнення ў мэліарацыю і разьмер удзельнікаў у ёй землякарыстальнікаў вызначаюцца мэліарацыйным праектам.

оросительных каналов через поселения, сады, огороды и другие ценные угодья допускается лишь в исключительных случаях по постановлению земельных органов.

128. Если для мелиоративных работ необходимо изъять землю, то это изъятие производится согласно ст. ст. 21 и 22 Земельного Кодекса, а в городах—согласно положению о земельных порядках, при этом мелиоративные работы могут выполняться и до предусмотренной этими статьями замены землепользований.

129. Если изъятие земли под мелиоративные сооружения производится в интересах мелиоративного или торфяного товарищества, то предусмотренная статьей 22 Земельного Кодекса замена может производиться за счет земли членов товарищества.

130. Убытки, причиняемые уничтожением при мелиоративных работах заколов, язов и гребель, устроенных и существующих без надлежащего разрешения, не оплачиваются.

131. Если землепользователь без уважительных причин откажется участвовать в устройстве мелиоративных сооружений, могущих служить для осушения или орошения земель его пользования, то данное землепользование постановлением земельных комиссий может быть изъято от такого хозяина и передано лицу, которое согласится участвовать в мелиорации.

132. Необходимые для мелиорации водопроводные сооружения могут проводиться через земли сельскохозяйственного и лесного назначения без согласия их пользователей. Если последние получают существенную выгоду от мелиорации, они привлекаются к участию в расходах на мелиорации пропорционально получаемым ими выгодам.

133. Необходимость принудительного привлечения к мелиорации и размер участия в ней землепользователей определяются мелиоративным проектом.

II. Пра мэліарацыі вод і пра водныя мэліарацыі зямель.

134. Да мэліарацыі вод належаць наступныя работы: а) ачыстка рэчышча вадацёкаў ад парогаў, мялізны і розных загарадзій; б) паглыбленьне і пашырэнне рэчышча вадацёкаў; в) выпростваньне рэчышча і рэгуляваньне цячэнняў; г) умацаваньне берагоў; д) будаваньне дамбаў для папярэджання затаплення зямель; е) палепшаньне сьцёку з азёр і рэгуляваньне ўзроўня вады ў іх; ж) будаваньне штучных вадазбораў для сельска-гаспадарчых патрэб, рыбагадоўлі і хатніх патрэб; з) будаваньне артэзіянскіх студняў, і рамонт пералічаных пабудоў і ахова іх.

Увага. Мэліарацыя вод на суднаходных рэках і азёрах ажыццяўляецца пасля ўзгаднення з органами Народнага Камісарыята Шляхоў.

135. Да водных мэліарацыі зямель належаць наступныя работы: а) будаваньне абсушальных і абвадняльных сыстэм з усімі пабудовамі на іх; б) дрэнаж глебы; в) рамонт існуючых абсушальных і абвадняльных пабудоў і ахова іх; г) умацаваньне равоў праз будаваньне штучных пабудоў.

136. Установы, арганізацыі і асобы, якія вядуць мэліарацыю вод і водную мэліарацыю зямель, павінны будаваць, паводле правіл дарожнага будаўніцтва, масты або замяняючыя іх пабудовы на ўсіх дарогах, якія перасякаюцца праведзенымі вадацёкамі.

III. Пра культуртэхнічныя мэліарацыі.

137. Да культуртэхнічных мэліарацыі належаць: а) культура болот з урэгуляваным водным рэжымам для ўтварэння з іх сельска-гаспадарчых і лясных ужыткаў, а таксама паасобныя працэсы, з якіх

II. О мелиорациях вод и о водных мелиорациях земель.

134. К мелиорации вод относятся следующие работы: а) очистка русла водотоков от порогов, мелей и различных заграждений; б) углубление и расширение русла водотоков; в) выпрямление русла и регулирование течений; г) укрепление берегов; д) устройство дамб для предупреждения затопления земель; е) улучшение стока из озер и регулирование уровня воды в них; ж) устройство искусственных водоемов для сельскохозяйственных надобностей, рыбоводства и домашних надобностей; з) устройство артезианских колодцев; и) ремонт перечисленных сооружений и охрана их.

Примечание. Мелиорация вод на судоходных реках и озерах производится по согласованию с органами Народного Комиссариата Путей Сообщения.

135. К водным мелиорациям земель относятся следующие работы: а) устройство осушительных и оросительных систем со всеми сооружениями на них; б) дренаж почвы; в) ремонт существующих осушительных и оросительных сооружений и охрана их; г) укрепление оврагов путем устройства искусственных сооружений.

136. Учреждения, организации и лица, производящие мелиорацию вод и водную мелиорацию земель, обязаны устраивать по правилам дорожного строительства мосты или заменяющие их сооружения на всех дорогах, а товарищества—только на сельских дорогах, пересекаемых проведенными ими водотоками.

III. О культуртехнических мелиорациях.

137. К культуртехническим мелиорациям относятся: а) культура болот с урегулированным водным режимом для превращения их в сельскохозяйственные и лесные угодия, а также отдельные процес-

складаецца культура балот: выцераб, выкарчоўка, зрэзваньне купін, плянаваньне, першыя—апрацоўка, вапнаваньне, угнаеньне і пасеў; б) культура лугоў і паасобныя мерапрыемствы для іх палепшаньня: выцераб, выкарчоўка, зрэзваньне купін, плянаваньне і вапнаваньне, першыя—апрацоўка, ўгнаеньне і пасеў; в) культура плошчаў, з якіх выкапан торф; г) культура пяскоў і падзолаў; д) выкарчоўка лясных вырубак; е) ачыстка плошчаў ад каменяў.

138. Для выдзеньня культуртэхнічных мэліарацый дазваляюцца трэба, апроч такіх выпадкаў, калі плян культуртэхнічнай мэліарацыі складаецца разам з праектам воднай мэліарацыі зямель.

Установы, прадпрыемствы, арганізацыі і асобы, якія зьбіраюцца на сваіх землях рабіць культуртэхнічныя мэліарацыі, паказаныя ў п. п. „а“—„в“ арт. 137, павінны падаць у раённы выканаўчы камітэт плян работ.

IV. Пра лесамэліарацыі.

139. Да лесамэліарацый належаць: а) умацаваньне і залясьненне пяскоў і равоў; б) залясьненне камяністых плошчаў; в) усякія іншыя мерапрыемствы, якія зьмяняюць няспрыяльныя прыродныя ўласьцівасьці зямель пры дапамозе залясьнення.

140. Мэліарацыя плошчы ў лясах мясцовага значэньня, а таксама новазалесеныя плошчы пакідаюцца ў карыстаньні тых устаноў, таварыстваў альбо працоўных землякарыстальнікаў, якія зрабілі мэліарацыю.

141. Лясныя насаджэньні, якія ўмацоўваюць пяскі і равы, залічваюцца ў катэгорыю абаронных лясоў і ніколі не абкладаюцца падаткамі.

142. Народнаму Камісарыяту Земляробства даецца права абавязваць землякарыстальнікаў пясчаных плошчаў рабіць залясьненне гэтых пло-

сы, из которых слагается культура болот: расчистка, корчевка, снятие кочек, планировка, первые—обработка, известкование, удобрение и посев; б) культура лугов и отдельные мероприятия для их улучшения: расчистка, корчевка, снятие кочек, планировка и известкование, первые—обработка, удобрение и посев; в) культура площадей после выработки с них торфа; г) культура песков и подзолов; д) корчевка лесных вырубков; е) очистка площадей от камней.

138. Для производства культуртехнических мелиораций разрешения не требуется, за исключением тех случаев, когда план культуртехнической мелиорации составляется совместно с проектом водной мелиорации земель.

Учреждения, предприятия, организации и лица, предпринимающие на своих землях культуртехнические мелиорации, указанные в п. п. „а“—„в“ ст. 137, обязаны сообщить в районный исполнительный комитет план работ.

IV. О лесомелиорациях.

139. К лесомелиорациям относятся: а) укрепление и облесение песков и оврагов; б) облесение каменных площадей; в) всякие другие мероприятия, изменяющие неблагоприятные природные свойства земель посредством лесонасаждения.

140. Мелиоративные площади в лесах местного значения, а также вновь облесенные площади остаются в пользовании учреждений, товариществ или трудовых землепользователей, произведших мелиорацию.

141. Лесные насаждения, укрепляющие пески и овраги, зачисляются в категорию защитных лесов и навсегда освобождаются от налогов.

142. Народному Комиссариату Земледелия предоставляется право обязывать землепользователей песчаных площадей производить облесение.

щчаў у тых выпадках, калі пяскі пагражаюць заносам ужыткаў.

143. Калі землякарыстальнік бяз важных прычын адмовіцца ажыццяўляць ускладзеныя на яго паводле папярэдняга артыкулу лесамэліарацыйныя работы, то ад такога гаспадара данае землякарыстаньне пастановаю зямельных камісій можа быць адабрана і перадана асобе, якая згодзіцца зрабіць лесамэліарацыю.

144. У інтарэсах народнай гаспадаркі зямельныя органы могуць змяняць землі сельскагаспадарчага значэньня, няпрыгодныя для вядзеньня сельскай гаспадаркі, на землі ляснога і іншых фондаў, прыгодныя для гэтай мэты, прычым залясэнне замененых зямель робіцца за кошт тых, каму заменены землі.

У. Пра торпавыя балоты.

Агульныя палажэньні.

145. Усе торпавыя залежы, на якіх-бы землях яны ні знаходзіліся, складаюць уласнасьць дзяржавы і падлічваюцца Народным Камісарыятам Земляробства.

146. Падзел торпавых залежаў на торпавыя залежы дзяржаўнага і мясцовага значэньня робіцца Эканамічнаю Нарадаю.

147. Да катэгорый торпавых залежаў дзяржаўнага значэньня належаць такія залежы плошчаю больш 100 гэктараў, якія па размерам запасаў і па якасьці торпу зьяўляюцца карыснымі для эксплёатацыі дзяржаваю.

Увага. Торпавішчы, якія знаходзяцца на землях спецыяльнага прызначэньня і на землях дзяржаўнай зямельнай маемасьці, незалежна ад плошчы іх, належаць да залежаў дзяржаўнага значэньня.

148. Да торпавых залежаў мясцовага значэньня належаць торпаві-

сеныя гэтых плошчадыя ў тых выпадках, калі пяскі пагражаюць заносам угоддэй.

143. Если землепользователь без уважительных причин откажется производить возложенные на него в порядке предыдущей статьи лесомелиоративные работы, то от такого хозяина данное землепользование по постановлению земельных комиссий может быть изъято и передано лицу, которое согласится произвести лесомелиорацию.

144. В интересах народного хозяйства земельные органы могут производить замену земель сельскохозяйственного значения, непригодных для ведения сельского хозяйства, на земли лесного и других фондов, удобные для этой цели, при чем облесение замененных земель производится за счет тех, в пользу которых произведена замена земли.

У. О торфяных болотах.

Общие положения.

145. Все торфяные залежи, на каких бы землях они ни находились, составляют собственность государства и состоят на учете Народного Комиссариата Земледелия.

146. Распределение торфяных залежей на торфяные залежи государственного и местного значения производится Экономическим Советом.

147. К категории торфяных залежей государственного значения относятся такие залежи площадью свыше 100 гектаров, которые по размерам запасов и по качеству торфа представляют выгоды для эксплуатации государством.

Примечание. Торфяники, находящиеся на землях специального назначения и на землях государственных земельных имуществ, независимо от площади их, относятся к залежам государственного значения.

148. К торфяным залежам местного значения относятся торфяники

шчы плошчаю менш 100 гектараў, а таксама торпавішчы большаю плошчаю, якія ня ўключаны ў катэгорыю залежаў дзяржаўнага значэння.

149. Торпавыя залежы распрацоўваюцца з дазволу зямельных органаў. Для атрымання дазволу трэба падаць на разгляд і зацверджаньне зямельнага органа праект торпавых распрацовак і дэталны плян торпавай гаспадаркі на ўвесь час карыстанья залежам.

Увага. Торпавыя залежы мяцовага значэння могуць распрацоўвацца насельніцтвам для задавальнення сваіх патрэб у апале, падсыціцы і ўгнаенні без асобнага дазволу зямельных органаў, але з захаваньнем устаноўленых імі тэхнічных правіл выробкі.

VI. Пра торпавыя залежы дзяржаўнага значэння.

150. Торпавыя залежы дзяржаўнага значэння знаходзяцца пад ведамаў Народнага Камісарыяту Земляробства і могуць распрацоўвацца беспасрэдна органамі Народнага Камісарыяту Земляробства, Вышэйшым Саветам Народнай Гаспадаркі і іншымі дзяржаўнымі і грамадзкімі арганізацыямі па адводу Народнага Камісарыяту Земляробства на спецыяльных умовах.

151. Пры перадачы для распрацоўкі торпавых залежаў адводзіцца плошча, патрэбная для будынкаў і палёў сыцілкі.

152. Залежы, якія адводзяцца для распрацоўкі торпу, павінны быць дэтална дасьледваны органамі Народнага Камісарыяту Земляробства за кошт арандатара, паводле ўстаноўленай таксы.

153. Торпавыя залежы даюцца для распрацоўкі за плату, якая вылічаецца з адзінкі аб'ёму сырой масы ў залежы. Стаўкі платы за апрацаваны торп і за арэнду сухадолаў і палёў сыцілкі ўстанаўляюцца Эканамічнаю Нарадаю.

плошчаю менш 100 гектараў, а таксама торфянікі большай плошчады, якія не ўключены ў катэгорыю залежэй гаспадарственнага значэння.

149. Торфяныя залежы разрабатваюцца з дазволу зямельных органаў. Для атрымання дазволу трэба падаць на разгляд і зацверджаньне зямельнага органа праект торфяных распрацовак і дэталны план торфянага гаспадарства на ўвесь час карыстанья залежы.

Примечание. Торфяныя залежы мясцовага значэння могуць разрабатывацца насельніцтвам для задавальнення сваіх патрэб у топліве, падстилке і удобреньні без асобнага дазволу зямельных органаў, но з абслухаваннем устаноўленых імі тэхнічных правіл разработкі.

VI. О торфяных залежах государственного значения.

150. Торфяные залежи государственного значения находятся в ведении Народного Комиссариата Земледелия и могут разрабатываться как непосредственно органами Народного Комиссариата Земледелия, Высшим Советом Народного Хозяйства и другими государственными и общественными организациями по отводу Народного Комиссариата Земледелия на особых условиях.

151. При передаче для разработки торфяных залежей отводится площадь, необходимая для построек и полей стилки.

152. Отводимые для разработки торфа залежи должны быть детально исследованы органами Народного Комиссариата Земледелия за счет арендатора по установленной таксе.

153. Торфяные залежи предоставляются для разработки за плату, исчисляемую единицы объема сырой массы в залежи. Ставки платы за выработанный торф и за аренду суходолов и полей стилки устанавливаются Экономическим Советанием.

154. Калі торпавыя залежы дзяржаўнага значэння знаходзяцца на землях працоўнага карыстання, то яны адбіраюцца разам з патрэбнаю плошчаю сухадолаў ад працоўнага карыстання паводле арт. арт. 21 і 22 Зямельнага Кодэксу. Адабраныя торпавыя залежы дзяржаўнага значэння з складу зямель іншых катэгорый вызначаецца спецыяльнымі правіламі.

Увага. Да пачатку распрацоўкі торпу торпавыя залежы пакідаюцца ў сельска-гаспадарчым карыстанні адпаведнай гаспадаркі.

VII. Пра торпавыя залежы мясцовага значэння.

155. Торпавыя залежы мясцовага значэння могуць быць скарыстаны і для тэхнічнай распрацоўкі торпу і для мэліарацыі.

156. Торпавыя залежы мясцовага значэння, якія знаходзяцца на гарадзкіх землях, эксплёатуюцца гарадзкімі саветамі.

157. Торпавыя залежы мясцовага значэння, якія знаходзяцца на землях працоўнага карыстання і ў лясных мясцовага значэння, могуць скарыстоўвацца бясплатна для задавальнення гаспадарчых патрэб мясцовага насельніцтва.

Увага. За распрацоўку торпу, калі яна мае прамысловы характар, можа брацца арэндная плата.

158. Аб'яднаным у торпавыя таварыства паселішчам, дзе няма торпавых залежаў, прыгодных для тэхнічнай распрацоўкі, могуць бясплатна давацца для задавальнення гаспадарчых патрэб у торпе залежы на бліжэйшых землях дзяржаўнай зямельнай маемасці, ляснога фонду і на землях працоўнага карыстання іншых паселішчаў.

159. Адвод торпавым таварыствам торпавых залежаў з складу землякарыстання іншых паселішчаў дазваляецца на ўмове: а) калі торпавы залеж, на які пратэндуе таварыства, не мэліруецца альбо

154. Если торфяные залежи государственного значения находятся на землях трудового пользования, то они вместе с необходимой площадью суходолов изымаются из трудового пользования в порядке статей 21 и 22 Земельного Кодекса. Изъятие торфяных залежей государственного значения из состава земель других категорий определяется особыми правилами.

Примечание. До начала разработки торфа торфяные залежи остаются в сельско-хозяйственном пользовании соответствующего хозяйства.

VII. О торфяных разработках местного значения.

155. Торфяные залежи местного значения могут быть использованы как для технической разработки торфа, так и для мелиорации.

156. Торфяные залежи местного значения, находящиеся на городских землях, эксплуатируются городскими советами.

157. Торфяные залежи местного значения, находящиеся на землях трудового пользования и в лесах местного значения, могут быть использованы бесплатно для удовлетворения хозяйственных нужд местного населения.

Примечание. За разработку торфа, если она имеет промышленный характер, может взиматься арендная плата.

158. Объединенным в торфяные товарищества селениям, где нет торфяных залежей, пригодных для технической разработки, могут быть бесплатно предоставлены для удовлетворения хозяйственных нужд в торфе залежи на ближайших землях государственных земельных имуществ, лесного фонда и на землях трудового пользования других селений.

159. Отвод торфяным товариществам торфяных залежей из состава землепользования других селений допускается при условии: а) если торфяная залежь, на которую претендует товарищество, не мели-

не распрацоўваецца і б) калі запас торфу ў залежы, які знаходзіцца на землях іншага паселішча, перавышае патрэбы данага паселішча ў апале на 24 гады.

орируется или не разрабатывается и б) если запас торфа в залежи, находящейся на землях другого селения, превышает потребности данного селения в топливе на 24 года.

VIII. Пра землі, на якіх павінна быць зроблена мэліарацыя.

160. Зямельныя органы мэліаруюць няўжытковыя і безгаспадарчыя землі дзяржаўнага запаснага фонду для ўтварэння з іх калёнізацыйных фондаў, дасьледчых станцый, дасьледчых і паказальных палёў, для распрацовак торфу, а таксама для перадачы мэліараваных зямель у працоўнае карыстаньне і для санітарных мэ.

161. Няўжытковыя і безгаспадарчыя землі дзяржаўнага запаснага фонду могуць адводзіцца паводле правіл земляўпарадкаваньня дзяржаўным установам і прадпрыемствам або паасобным землякарыстальнікам па дагаворах для мэліарацыі гэтых зямель у пэўны тэрмін з мэтай далейшага іх скарыстаньня.

162. Няўжытковыя землі, працоўнага карыстаньня, калі карыстальнікі адмаўляюцца мэліараваць іх, могуць быць па іску зямельных органаў адабраны праз суд ад землякарыстальнікаў і залічаны ў запасны фонд.

163. Зямельныя органы перад выдзеньнем мэліарацыйных работ на няўжытковых землях працоўнага карыстаньня, а таксама на безгаспадарчых землях перад іх разьмеркаваньнем паміж удзельнікамі мэліарацыйных работ устанавляюць на гэтых землях нормы, бяручы пад ўвагу ў першую чаргу інтарэсы бядняцкага і немаможнага сярдняцкага сялянства, аб'яднанага ў таварыствы.

164. Калі пасья забясьпечаньня землёю паводле ўстаноўленых норм землякарыстальнікаў паселішча астануцца лішкі зямель, на якіх павінна быць зроблена мэліарацыя то яны залічаюцца ў запасны фонд.

VIII. О землях, подлежащих мелиорации.

160. Земельные органы мелиорируют неудобные и бросовые земли государственного запасного фонда для устройства на них колонизационных фондов, опытных станций, опытных и показательных полей, разработок торфа, а также для передачи мелиорированных земель в трудовое пользование и в санитарных целях.

161. Неудобные и бросовые земли государственного запасного фонда могут отводиться по правилам землеустройства государственным учреждениям и предприятиям или отдельным землепользователям на договорных началах под условием мелиорации этих земель в определенный срок в целях последующего их использования.

162. Неудобные земли трудового пользования, если пользователи отказываются их мелиорировать, могут быть по иску земельных органов изъяты в судебном порядке от землепользователей и зачислены в запасный фонд.

163. Земельные органы перед производством мелиоративных работ на неудобных землях трудового пользования, а также на бросовых землях перед их распределением между участниками мелиоративных работ устанавливают на этих землях нормы, принимая во внимание в первую очередь интересы бедняцкого и маломощного середняцкого крестьянства, объединенного в товарищества.

164. Если после обеспечения земель по установленным нормам землепользователей селения останутся излишки подлежащих мелиорации земель, то они поступают в запасный фонд.

165. Пры перадачы мэліараваных зямель, а таксама зямель, на якіх павінна быць зроблена мэліарацыя, у працоўнае карыстаньне, захоўваецца чарга паводле арт. 10 Зямельнага Кодэксу.

166. У залежнасьці ад запасаў зямель, на якіх павінна быць зроблена мэліарацыя, агульная норма землякарыстаньня можа быць павялічана да падвойнай максімальнай нармы, прычым на атрыманы гэтай нармы маюць права землякарыстальнікі, якія вядуць гаспадарку на каляктыўных падставах.

Іншым землякарыстальнікам норма можа быць павялічана ў паўтара разы.

Увага. Нормы ўстанаўляюцца Саветам Народных Камісараў.

IX. Пра мэліараваныя землі.

167. Землі, на якіх, паводле зацьверджанага ва ўстаноўленым парадку праекту, праведзены мэліарацыйныя работы, а таксама землі, прызнаныя зямельнымі органамі правільна мэліараванымі, замацоўваюцца за землякарыстальнікамі, што зрабілі мэліарацыю, для працоўнага карыстаньня.

168. Мэліараваныя землі, на якіх працоўныя карыстальнікі зроблены грунтоўныя палепшаньні (абсушка і іншыя мэліарацыі), пакідаюцца за паказанымі карыстальнікамі. Калі мэліараваныя землі будуць адабраны пры земляўпарадкаваньні то карыстальнік атрымоўвае сплату: 1) за выданыя сродкі з падлікам амартызацыі на мэліарацыйныя пабудовы і 2) за нескарэстаныя выдаткі на зробленыя культуртэхнічныя мерапрыемствы.

Увага 1. Адабраньне мэліараванай зямлі павінна рабіцца без парушэньня правільнай работы мэліарацыйных пабудов на землях, якія адбіраюцца, а таксама на землях, якія пакідаюцца, прычым пры правядзеньні новых праектаваных граніц павінны

165. При передаче мелиорированных земель, а также земель, подлежащих мелиорации, в трудовое пользование, соблюдается очередность, установленная статьей 10 Земельного Кодекса.

166. В зависимости от запасов подлежащих мелиорации земель общая норма землепользования может быть расширена до двойной максимальной нормы, причем на получение этой нормы имеют право землепользователи, ведущие хозяйство на коллективных началах.

Остальным землепользователям норма может быть увеличена до полуторного размера.

Примечание. Нормы устанавливаются Советом Народных Комиссаров.

IX. О мелиорированных землях.

167. Земли, на которых согласно утвержденному в установленном порядке проекту произведены мелиоративные работы, а также земли, признанные земельными органами правильно мелиорированными, закрепляются за произведшими мелиорацию землепользователями в трудовое пользование.

168. Мелиорированные земли, на которых их трудовыми пользователями произведены коренные улучшения (осушение и другие мелиорации), оставляются за названными пользователями. В случае изъятия мелиорированных земель при землеустройстве пользователь получает возмещение: 1) за затраченные средства с учетом амортизации на мелиоративные сооружения и 2) за неиспользованные затраты на произведенные культуртехнические мероприятия.

Примечание 1. Изъятие мелиорированной земли должно производиться без нарушения правильной работы мелиоративных сооружений как на изымаемых так и на оставляемых землях, причем при проведении вновь проектируемых границ должны

браща пад увагу існуючыя каналы.

Увага 2. Правілы аб сплаце за мэліарацыю на землях, якія адбіраюцца і пакідаюцца, устанавляюцца Саветам Народных Камісараў.

169. Землі, мэліараваныя ва ўстаноўленым законам парадку, звальняюцца ад падаткаў на тэрмін да пяці гадоў, лічачы ад часу сканчэння работ. Іншыя перавагі, якія даюцца мэліараваным землям, пашыраюцца таксама на землі, што знаходзяцца ў працэсе мэліарацыі.

Увага. Парадак дачы льгот устанавляецца Саветам Народных Камісараў паводле прапановы Народнага Камісарыяту Земляробства.

Х. Пра падрыхтоўку мэліарацыйных спраў.

170. Мэліарацыйныя справы падмаюцца і па пачыну зямельных органаў і па хадайніцтвах зацікаўленых устаноў, арганізацыі і асоб.

171. Хадайніцтвы аб мэліарацыі падаюцца акруговаму зямельнаму органу дзяржаўнымі ўстановамі і прадпрыемствамі беспасрэдна, а працоўнымі землякарыстальнікамі і іх аб'яднаньнямі— праз раённы выканаўчы камітэт, які перадае хадайніцтвы акруговаму органу з сваім заключэннем.

172. Акруговы зямельны орган разглядае хадайніцтвы аб мэліарацыі і прымае да вядзеньня справы, устанавляючы пры гэтым тэрмін пачатку работ, альбо адмаўляе ў задаволенні хадайніцтва. Пастанова акруговага зямельнага органа аб незадаволенні хадайніцтва можа быць абскарджана ў Народны Камісарыят Земляробства на працягу двух тыдняў ад дня атрымання паведамлення.

173. Для вядзеньня адшуканьняў і досьледаў на землях працоўных карыстальнікаў і іх аб'яднаньняў, а таксама для складаньня праектаў і

приниматься во внимание существующие каналы.

Примечание 2. Правила возмещения за мелиорацию на изымаемых и оставляемых землях устанавливаются Советом Народных Комиссаров.

169. Мелиорированные в установленном законом порядке земли освобождаются от налогов на срок до пяти лет, считая с момента окончания работ. Другие преимущества, предоставляемые мелиорированным землям, распространяются также на земли, находящиеся в процессе мелиорации.

Примечание. Порядок предоставления льгот устанавливается Советом Народных Комиссаров по представлению Народного Комиссариата Земледелия.

Х. О подготовке мелиоративных дел.

170. Мелиоративные дела возбуждаются как по почину земельных органов, так и по ходатайствам заинтересованных учреждений, организаций и лиц.

171. Ходатайства о мелиорации возбуждаются перед окружным земельным органом государственными учреждениями и предприятиями непосредственно, а трудовыми землепользователями и их объединениями— через районный исполнительный комитет, который передает ходатайства окружному органу со своим заключением.

172. Окружной земельный орган рассматривает ходатайства о мелиорации и принимает дела к производству, устанавливая при этом срок начала работы, или отказывает в удовлетворении ходатайства. Постановление окружного земельного органа о неудовлетворении ходатайства может быть обжаловано в двухнедельный со дня получения извещения срок в Народный Комиссариат Земледелия.

173. Для производства изысканий и исследований на землях трудовых пользователей и их объединений, а равно для составления проектов

плянаў гаспадаркі зямельныя органы даюць тэхнічны персанал, які бясплатна ў першую чаргу абслугоўвае аб'яднанні.

Увага. Адшуканні, досьледы, складаньне праектаў і плянаў гаспадаркі для іншых земляка-рыстальнікаў робяцца за іх кошт.

174. Акруговы зямельны орган паведамляе аб намечаных у даным раёне адшуканьнях адпаведныя раённыя выканаўчыя камітэты, а тэхнікі, што робяць адшуканні, паведамляюць аб пачатку работ саветы, на тэрыторыі якіх будуць вёсціся адшуканні.

175. Выканаўцы работ павінны старацца не рабіць шкоды альбо страт ужыткам, якія зачпляюцца адшуканьнямі.

176. Шкода, якая робіцца пры адшуканьнях, павінна сплывацца за кошт падняўшых хадайніцтва аб адшуканьнях. Разьмер шкоды ўстанаўляецца па згодзе старон альбо па ацэнцы. Адшуканні не прыпаўняюцца незалежна ад таго, ці будзе дасягнута згода, ці будзе паданы іск у суд аб сплаце за шкоду.

177. Шкода, якая робіцца лясной гаспадарцы дзяржаўнага і мясцовага значэньня прарубкаю прасек, а таксама скарыстаньнем драўніны пры адшуканьнях для мэліарацыі, не аплываецца.

178. Усе ўстановы, арганізацыі і асобы павінны паказваць зямельным органам матэрыялы па адшуканьнях, якія ў іх ёсьць.

179. Мэліарацыйны праект павінен зьмяшчаць у сабе тэрмін яго выкананьня і ўсе патрэбныя тэхнічныя, юрыдычныя і эканамічныя даныя, пералік якіх устанаўляецца спецыяльнымі інструкцыямі Народнага Камісарыяту Земляробства.

180. Асоба, якая склала мэліарацыйны праект, пэдае яго на разгляд у акруговы водна-мэліарацыйны камітэт.

и планов хозяйства земельные органы предоставляют технический персонал, который бесплатно обслуживает в первую очередь объединения.

Примечание. Изыскания, исследования, составление проектов и планов хозяйства для других землепользователей производится за их счет.

174. Округовой земельный орган извещает о намеченных в данном районе изысканиях соответствующие районные исполнительные комитеты, а производящие изыскания техники извещают о начале работ советы, на территории которых будут производиться изыскания.

175. Производители работ должны стараться не причинять вреда или ущерба затрагиваемым изысканиями угодиам.

176. Ущерб, причиняемый при изысканиях, подлежит возмещению за счет возбудивших о них ходатайство. Размер ущерба определяется по соглашению сторон или по оценке. Изыскания не приостанавливаются независимо от того, достигнуто ли соглашение или будет подан иск в суд о возмещении ущерба.

177. Ущерб, причиняемый лесному хозяйству государственного и местного значения прорубкой просек, а равно использованием древесины при изысканиях для мелиорации, оплате не подлежит.

178. Все учреждения, организации и лица обязаны предъявлять земельным органам имеющиеся у них материалы по изысканиям.

179. Мелиоративный проект должен содержать в себе срок его исполнения и все необходимые технические, юридические и экономические данные, перечень которых устанавливается специальными инструкциями Народного Комиссариата Земледелия.

180. Лицо, составившее мелиоративный проект, представляет его на рассмотрение в окружной водно-мелиоративный комитет.

181. Проекти меліарацыі зямель і торпараспрацовак, работа па якіх каштуе ня больш 50.000 рублёў, канчаткова зацвярджаюцца акруговымі водна-меліарацыйнымі камітэтамі, а іншыя праекты падаюцца імі на разгляд і зацвярджаньне Водна-Меліарацыйнага Камітэту Народнага Камісарыяту Земляробства.

Увага. У паасобных выпадках зямельныя органы могуць дазваляць водную меліарацыю малых плошчаў без папярэдніх адшуканьняў і зацвярджаньня праекту.

182. Зацвярджаны адпаведным водна-меліарацыйным камітэтам праект паказваецца зацікаўленым старанам.

183. Пры паказваньні меліарацыйнага праекту складаецца пратакол, у якім запісваюцца заявы старон, растлумачэньні таго, хто паказвае праект і яго заключэньне.

184. Зацікаўленыя землякарystalьнікі маюць права на працягу двух тыдняў ад дня азнаямленьня з меліарацыйным праектам абскардзіць яго ў зямельную камісію.

185. Парадак разгляду водна-меліарацыйнымі камітэтамі меліарацыйных спраў, а таксама праектаў пабудаваньня вадападпорных і вададзейных пабудов устанавляецца Народным Камісарыятам Земляробства.

Увага. Праекты меліарацыі вод у межах БССР у інтарэсах суднаходзтва ўзгадняюцца Народным Камісарыятам Шляхоў з Народным Камісарыятам Земляробства.

ХІ. Пра выкананьне праектаў меліарацыі і праектаў вадападпорных і вададзейных пабудов.

186. Дзяржаўныя ўстановы, прадпрыемствы, таварыствы і паасобныя землякарystalьнікі на падставе зацвярджаных праектаў могуць выконваць меліарацыйныя работы і будаваць вадападпорныя і вада-

181. Проекты мелиорации земель и торфоразработок, по которым стоимость работ не превышает 50 000 руб., окончательно утверждаются окружными водно-мелиоративными комитетами, остальные же проекты представляются ими на рассмотрение и утверждение Водно-Мелиоративного Комитета Народного Комиссариата Земледелия.

Примечание. В отдельных случаях земельные органы могут разрешать водную мелиорацию малых площадей без предварительных изысканий и утверждения проекта.

182. Утвержденный соответствующим водно-мелиоративным комитетом проект представляется заинтересованным сторонам.

183. При представлении мелиоративного проекта составляется протокол, в который записываются заявления сторон, объяснения заявителя проекта, и его заключение.

184. Заинтересованные землепользователи имеют право в двухнедельный срок со дня ознакомления с мелиоративным проектом обжаловать его в земельную комиссию.

185. Порядок рассмотрения водно-мелиоративными комитетами мелиоративных дел, а равно проектов устройства водоподпорных и вододействующих сооружений, устанавливается Народным Комиссариатом Земледелия.

Примечание. Проекты мелиорации вод в пределах БССР в интересах судоходства согласовываются Народным Комиссариатом Путей Сообщения с Народным Комиссариатом Земледелия.

ХІ. Об исполнении проектов мелиорации и проектов водоподпорных и вододействующих организаций.

186. Государственные учреждения, предприятия, товарищества и отдельные землепользователи, на основании утвержденных проектов, могут производить мелиоративные работы и устраивать водоподпор-

дзейныя пабудовы за свой кошт самастойна, альбо праз органы Народнага Камісарыяту Земляробства.

187. Аб распачацьці і аб сканчэньні работ па ажыцьцяўленьні праекту выканавец работ паведамляе акруговы зямельны орган. Нагляданьне за правільным выкананьнем усякіх работ ускладаецца на органы Народнага Камісарыяту Земляробства, а на суднаходных рэках — на органы Народнага Камісарыяту Шляхоў.

188. Істотныя адступленьні ад зацьверджанага праекту, што былі патрэбны ў часе выкананьня работ, дапушчаюцца толькі з дазволу органаў, якія зацьвердзілі праект.

189. Непрадугледжаныя праектам страты, якія робяцца пры выкананьні мэліарацыйных работ, устанаўляюцца пагаджальна-ацэначнымі камісіямі з прадстаўніка сельскага савету, выканаўца мэліарацыйных работ і прадстаўніка адпаведнай зямельнай грамады, сельска-гаспадарчага каляктыву альбо ўстановы. Парадак работы камісіі ўстанаўляецца інструкцыяю Народнага Камісарыяту Земляробства.

XII. Пра выдаткі пры мэліарацыі.

190. На сродкі дзяржавы па каштарысу Народнага Камісарыяту Земляробства выконваюцца ўсе мэліарацыйныя работы дзяржаўнага значэньня, тэхнічнае інструктаваньне мэліарацыйных работ на землях працоўных карыстальнікаў і іх аб'яднаньняў і нагляд за ўсімі мэліарацыйнымі работамі ў Рэспубліцы.

191. Дзяржаўныя сродкі на мэліарацыі няўжытковых і безгаспадарчых зямель павінны ў першую чаргу выдаткоўвацца на прыстасаваньне гэтых зямель для дадатковага землянадзяленьня беззьямельных і малазямельных сялян і для ўсебаковага разьвіцьця каляктыўнага альбо

ныя і вододействующие сооружения за свой счет либо самостоятельно, либо через органы Народного Комиссариата Земледелия.

187. О начале и окончании работ по осуществлению проекта производитель работ сообщает окружному земельному органу. Наблюдение за правильным исполнением всяких работ возлагается на органы Народного Комиссариата Земледелия, а на судоходных реках — на органы Народного Комиссариата Путей Сообщения.

188. Существенные отступления от утвержденного проекта, оказавшиеся необходимыми во время производства работ, допускаются лишь с разрешения органов, утвердивших проект.

189. Не предусмотренные проектом убытки, причиняемые при производстве мелиоративных работ, устанавливаются согласительными комиссиями в составе представителя сельского совета, производителя мелиоративных работ и представителя соответствующего земельного общества, сельскохозяйственного коллектива или учреждения. Порядок работы комиссии устанавливается инструкцией Народного Комиссариата Земледелия.

XII. О расходах при мелиорациях

190. На средства государства по смете Народного Комиссариата Земледелия исполняются все мелиоративные работы государственного значения, техническое инструктирование мелиоративных работ на землях трудовых пользователей и их объединений и надзор за всеми мелиоративными работами в Республике.

191. Государственные средства на мелиорации неудобных и бросовых земель должны, в первую очередь, расходоваться на приспособления этих земель для дополнительного земледелия безземельных и малоземельных крестьян и для всестороннего развития коллективно-

каперацыйнага земляробства на мэліараваных землях.

192. Усе ўстановы і прадпрыемствы аплачваюць адшуканьні і выконваюць мэліарацыйныя работы за свой кошт.

193. На таварыствы і на паасобных працоўных землякарystalнікаў ускладаецца абавязак пачаць мэліарацыйныя работы не пазьней наступнага за зацьверджаньнем праекту будаўнічага сэзону і скончыць іх за ўстаноўлены праектам тэрмін. Калі гэтая абавязнасьць ня будзе выканана бяз важных прычын, то з таварыстваў і паасобных землякарystalнікаў спаганяецца плата за адшуканьні і за тэхнічнае кіраваньне паводле ўстаноўленай таксы.

194. Установы, арганізацыі і прадпрыемствы, у тым ліку ўстановы і прадпрыемствы Народнага Камісарыяту Земляробства, якія знаходзяцца на гаспадарчым разрахунку, а таксама асобы, якія робяць мэліарацыю і распрацоўваюць торп, могуць абслугоўвацца тэхнічным персаналам зямельных органаў па дагаворах з аплатаю іх працы паводле таксы.

XIII. Пра ахову і пра трыманьне ў парадку мэліарацыйных пабудов.

195. На абодвух баках абсушальных і абводняльных каналаў агульнага карыстаньня пакідаецца ахоўная паласа шырынёю ня менш мэтра ад краю каналу, якая не павінна абрабляцца.

196. Забараняецца завальваць і забруджваць каналы і мэліараваныя вадацёкі, праганяць праз іх жывёлу, пераяжджаць і пераходзіць праз іх ня мостам, мачыць ў каналах лён і коноплі, мыць бялізну, пасьвіць на ахоўных палосах жывёлу і рабіць іншыя дзеянні, якія могуць зрабіць шкоду мэліарацыйным пабудовам. Вадапой і мыцьцё бялізны дазваляецца толькі ў спецыяльна для гэтага вызначаных частках каналу паводле пастанова мясцовых саветаў.

го или кооперативного земледелия на мелиорированных землях.

192. Все учреждения и предприятия оплачивают изыскания и производят мелиоративные работы за свой счет.

193. На товарищества и на отдельных трудовых землепользователей возлагается обязанность приступить к мелиоративным работам не позже следующего за утверждением проекта строительного сезона и закончить их в установленный проектом срок. При неисполнении этого обязательства без уважительных причин с товариществ и отдельных землепользователей взывается плата за изыскания и за техническое руководство по установленной таксе.

194. Учреждения, организации и предприятия, в том числе состоящие на хозяйственном расчете учреждения и предприятия Народного Комиссариата Земледелия, а также лица, производящие мелиорацию и разработку торфа, могут обслуживаться техническим персоналом земельных органов по договорам с оплатой их работы по таксе.

XIII. Об охране и содержании в исправности мелиоративных сооружений.

195. По обе стороны осушительных и оросительных каналов общего пользования оставляется необрабатываемая охранная полоса шириною не менее метра от края канала.

196. Запрещается запруживание и засорение каналов и мелиорированных водотоков, прогон через них скота, переезд и переход через них не по мосту, мочка в каналах льна и конопли, стирка белья, пасьба на охранных полосах скота и другие действия, которые могут причинить вред мелиоративным сооружениям. Водопой и стирка белья разрешаются только в специально для этого установленных частях канала по постановлению местных советов.

197. Выдаткі на ахову і ремонт мэліарацыйных пабудов дзяржаўнага значэння робіць дзяржава па каштарысу Народнага Камісарыяту Земляробства, а выдаткі на ахову і ремонт іншых мэліарацыйных пабудов робяцца тымі, у чым карыстаньні гэтыя пабудовы знаходзяцца.

198. Агульны нагляд за станам усякіх мэліарацыйных пабудов ускладаецца на органы Народнага Камісарыяту Земляробства. Саветы наглядаюць за захавальнасцю мэліарацыйных пабудов на сваёй тэрыторыі.

XIV. Пра мэліарацыйны крэдыт.

199. Для дапамаганьня разьвіцьцю мэліарацыі ўстанаўляецца дзяржаўнае крэдытаваньне мэліарацыйных работ з мэліарацыйнага крэдытнага фонду.

Умовы выдачы пазычак, парадак і тэрмін іх выплаты ўстанаўляюцца спецыяльнымі правіламі Савету Народных Камісараў.

200. Мэліарацыйны крэдыт даецца ў першую чаргу аб'яднаньням для каляктыўнай апрацоўкі зямлі, мэліарацыйным таварыствам і беднейшым сялянам.

201. Пазычкі з мэліарацыйнага крэдытнага фонду выдаюцца на мэліарацыі, прадугледжаныя арт. арт. 134, 135, 137 і 139 гэтага Кодэксу, на распрацоўку торпу і на патрэбнае абсталяваньне мэліарацыйных работ.

202. Пазычкі з мэліарацыйнага крэдытнага фонду павінны выдаткоўвацца толькі на тыя патрэбы, на якія яны выдадзены. Выдаткаваньне пазычак на іншыя патрэбы, а таксама негаспадарлівае выдаткаваньне іх зьяўляецца падставай для датэрміновага зысканьня пазычак у адміністрацыйным парадку.

XV. Пра таварыствы.

203. Для супольнага ажыцьцяўленьня ўсяго альбо часткі праекту мэліарацыі альбо распрацоўкі торпу насельніцтва можа яднацца ў

197. Расходы по охране и ремонту мелиоративных сооружений государственного значения несет государство по смете Народного Комиссариата Земледелия, а расходы по охране и ремонту остальных мелиоративных сооружений производятся теми, в чем пользовании эти сооружения находятся.

198. Общее наблюдение за состоянием всякого рода мелиоративных сооружений возлагается на органы Народного Комиссариата Земледелия. Советы наблюдают за сохранностью мелиоративных сооружений на своей территории.

XIV О мелиоративном кредите.

199. Для содействия развитию мелиорации устанавливается государственное кредитование мелиоративных работ из мелиоративного кредитного фонда.

Условия выдачи ссуд, порядок и сроки их погашения определяются особыми правилами Совета Народных Комиссаров.

200. Мелиоративный кредит предоставляется в первую очередь объединениям по коллективной обработке земли, мелиоративным товариществам и беднейшим крестьянам.

201. Ссуды из мелиоративного кредитного фонда выдаются на мелиорации, предусмотренные ст. ст. 134, 135, 137 и 139 настоящего Кодекса, на разработку торфа и на необходимое оборудование мелиоративных работ.

202. Ссуды из мелиоративного кредитного фонда должны расходоваться только на те надобности, на которые они выданы. Расходование ссуд на другие надобности, а также бесхозяйственное расходование их служит основанием для досрочного взыскания ссуд в административном порядке.

XV. О товариществах.

203. Для совместного осуществления всего или части проекта мелиорации или торфоразработки население может объединяться в

таварысты з абмежаванаю адказнасцю.

204. Мэліарацыйныя пабудовы таварыстваў знаходзяцца ў іх калектыўным карыстанні. Адказнасць за трыманьне іх у спраўнасці ўскладаецца на ўсё таварыства. Парадак трыманья ў спраўнасці і парадак аховы пабудоў устанаўляецца самім таварыствам.

305. Членамі мэліарацыйных, водных і торфяных таварыстваў могуць быць усе грамадзяне і іх аб'яднанні, прадпрыемствы і ўстановы.

Увага Устаноў і прадпрыемствы могуць уваходзіць у таварыства на аснове грашовага і працоўнага ўдзелу прапарцыянальна плошчы іх земель, якія паляпшаюцца праз мэліарацыю.

206. Калі па тэхнічных умовах пры выкананні мэліарацыі данай зямельнай плошчы, альбо пры скарыстанні мэліарацыйных пабудоў трэба зачапіць землі, якія знаходзяцца ў карыстанні меншасці, ня згоднай на мэліарацыю, то заява большасці землякарыстальнікаў аб жаданні ўтварыць мэліарацыйнае таварыства абавязвае іншых землякарыстальнікаў увайсці ў таварыства. Прымуова прыцягнутыя ў таварыства атрымоўваюць правы і нясуць абавязкі нароўні з іншымі членамі таварыства.

Увага. Калі для вядзення з посьпехам мэліарацыі патрэбен уваход у члены мэліарацыйнага таварыства лясніцтва, то яно ўваходзіць у члены таварыства з спецыяльнага ў кожным паасобным выпадку дазволу акруговага зямельнага органу.

207. Для арганізацыі таварыства склікаецца праз мясцовы савет агульны сход землякарыстальнікаў, землі якіх уваходзяць у склад намечанай для мэліарацыі плошчы.

208. Прыняты агульным сходам статут таварыства рэгіструецца

таварыства с абмежаванай адказнасцю.

204. Мелиоративные сооружения товариществ находятся в их коллективном пользовании. Ответственность за содержание их в исправности возлагается на все товарищество в целом. Порядок содержания в исправности и охраны сооружений устанавливается самим товариществом.

205. Членами мелиоративных, водных и торфяных товариществ могут быть все граждане, их объединения, предприятия и учреждения.

Примечание. Учреждения и предприятия могут вступать в товарищества на основе денежного и трудового участия пропорционально площади их мелиорируемых земель.

206. Если по техническим условиям при мелиорации данной земельной площади или при использовании мелиоративных сооружений необходимо затронуть земли, находящиеся в пользовании меньшинства, несогласное на мелиорацию, то заявление большинства землепользователей о желании образовать мелиоративное товарищество обязывает остальных землепользователей вступить в товарищество. Принудительно привлеченные в состав товарищества получают права и несут обязанности наравне с остальными его членами.

Примечание. Если для успешного проведения мелиорации требуется вступление в члены мелиоративного товарищества лесничества, то последнее вступает в члены товарищества с особого в каждом отдельном случае разрешения окружного земельного органа.

207. Для организации товарищества созывается через местный совет общее собрание землепользователей, земли которых входят в состав намеченной для мелиорации площади.

208. Принятый общим собранием устав товарищества регистрируется

земельным аддзелама акруговага выканаўчага камітэту.

209. Таварыства ад дня яго рэгістрацыі набывае правы юрыдычнай асобы.

210. Тыповы статут таварыства зацьвярджаецца Эканамічнаю Народаю па паданьні Народнага Камісарыяту Земляробства.

211. Некалькі таварыстваў могуць па ўзаемнай згодзе аб'яднацца ў адно таварыства альбо ўтварыць саюз таварыстваў для супольнага вядзеньня мэліарацыйных работ.

212. Таварыства адказвае па сваіх абавязаньнях ўсёю сваёю маемасьцю, у тым ліку ўраджаем і прадукцыяю з плошчы, якая мэліруецца.

Калі для сплаты абавязаньняў таварыства не хапае яго маемасьці, то члены таварыства адказваюць ў межах, устаноўленых статутам.

213. Дабравольна вышаўшыя і выключаныя з таварыства члены пазбаўляюцца землякарыстаньня на мэліраваным участку, калі зямля для мэліарацыі была адведзена з запаснага фонду. Калі ж таварыства было арганізавана на землях працоўнага карыстаньня, то правы на мэліраваную землю членаў, што пакідаюць таварыства, вызначаюцца яго статутам.

214. Таварыства можа быць ліквідавана спецыяльнаю пастановаю зямельнага аддзелу акруговага выканаўчага камітэту, калі яно не пачне альбо ня скончыць ва ўстаноўлены тэрмін работ паводле зацьверджанага праекту.

215. Парадак добравольнай ліквідацыі таварыства ўстанаўляецца яго статутам.

216. Пасьля ліквідацыі таварыства члены цалкам адказваюць па ўсіх яго абавязаньнях, якія ўзьніклі да ліквідацыі (арт. 212).

XVI. Пра парадак вырашэньня водных мэліарацыйных спрэчак.

217. Усе спрэчкі аб праве карыстаньня водамі, аб пабудаваньні і

земельным отделом окружного исполнительного комитета.

209. Товарищество со дня его регистрации приобретает права юридического лица.

210. Типовой устав товарищества утверждается Экономическим Советом по представлению Народного Комиссариата Земледелия.

211. Несколько товариществ могут по взаимному соглашению объединиться в одно товарищество или образовать союз товариществ для совместного производства мелиоративных работ.

212. Товарищество отвечает по своим обязательствам всем своим имуществом, в том числе урожаем и продукцией с мелиорируемой площади.

При недостаточности для погашения обязательств товарищества его имущества члены товарищества отвечают в пределах, установленных уставом.

213. Добровольно вышедшие и исключенные из товарищества члены лишаются землепользования в мелиорированном участке, если земля для мелиорации отведена была из запасного фонда. В случае же организации товарищества на землях трудового пользования, права на мелиорированную землю оставляющих товарищество членов определяются его уставом.

214. Товарищество может быть ликвидировано особым постановлением земельного отдела окружного исполнительного комитета, если оно не начнет или не закончит в установленный срок работ по утвержденному проекту.

215. Порядок добровольной ликвидации товарищества определяет его уставом.

216. После ликвидации товарищества члены полностью отвечают по всем его обязательствам, возникшим до ликвидации (ст. 212.)

XVI. О порядке разрешения водных и мелиоративных споров.

217. Все споры о праве пользования водами, об устройстве и

раскіданні вадападпорных і вададзейных пабудоў, аб падтопах, аб розных мэліарацыях і распрацоўках торпу, аб стратах пры адшуканні, аб скасаванні дагавораў на ўсякія вадакарыстанні, скаргі на выключэнне з таварыства, іскі аб стратах, якія вынікаюць з усіх гэтых спрэчак і скаргаў, падсудны зямельным камісіям.

Увага. Пeralічаныя ў гэтым артыкуле спрэчкі, калі яны ўзнікаюць у сядзібных межах гарадоў, а таксама ў межах зямель спецыяльнага прызначэння, вырашаюцца народным і акруговым судамі па падсуднасці.

218. Падсудныя зямельным камісіям спрэчныя і мэліарацыйныя справы разглядаюцца па сутнасці раённаю зямельнаю камісіяю. Скаргі-ж на яе пастановы канчаткова вырашаюцца акруговаю зямельнаю камісіяю.

219. У склад акруговых зямельных камісій, што разглядаюць водныя і мэліарацыйныя справы, уключаецца замест прадстаўніка земляўпарадкачай часці акруговы гідратэхнік, альбо культуртэхнік, альбо торпмэйстар.

220. Парадак вядзення водных і мэліарацыйных спраў у зямельных камісіях, парадак абскарджання, а таксама выканання іх пастаноў устанаўляецца законамі і інструкцыямі, якія рэгулююць дзейнасць зямельных камісій і Асобнай Калегіі Вышэйшага Кантролю па Зямельных Справах.

XVII. Пра водна-мэліарацыйную рэгістрацыю.

221. Дзяржаўны запіс вадазбораў, мэліарацыйных пабудоў і асобных відаў карыстання вадою мае на мэце, ў інтарэсах агульнага кіравання імі і для патрэб розных галін народнай гаспадаркі, а таксама для абароны праў вадакарыстальнікаў, збіраць і захоўваць верагодныя звесткі аб усіх вадазборах і мэліарацыйных пабудовах.

сносе водоподпорных и вододействующих сооружений, о подтопах, о всякого рода мелиорациях и торфразработках, об убытках при изысканиях, о расторжении договоров на всякого рода водопользования, жалобы на исключение из состава товарищества и вытекающие из всех этих споров и жалобы иски об убытках подсудны земельным комиссиям.

Примечание. Перечисленные в настоящей статье споры, возникающие в пределах селитебной черты городов, а равно земель специального назначения, разрешаются народным и окружным судами по подсудности.

218. Подсудные земельным комиссиям спорные водные и мелиоративные дела рассматриваются по существу районной земельной комиссией. Жалобы на ее постановления окончательно разрешаются окружной земельной комиссией.

219. В состав окружных земельных комиссий, рассматривающих водные и мелиоративные дела, включается вместо представителя землеустроительной части окружной гидротехник, культуртехник или торфмейстер.

220. Порядок производства водных и мелиоративных дел в земельных комиссиях, порядок обжалования, а также исполнения их постановлений определяется законами и инструкциями, регулируемыми деятельностью земельных комиссий и Особой Коллегии Высшего Контроля по Земельным Делах.

XVII. О водно-мелиоративной регистрации.

221. Государственная запись водоемов, мелиоративных сооружений и особых видов водопользования имеет целью, в интересах общего управления ими и для надобностей различных отраслей народного хозяйства, а также для защиты прав водопользователей, собирать и хранить достоверные сведения о всех водоемах и мелиоративных сооружениях.

222. Вядзеньне водна-мэліарацыйнай рэгістрацыі ўскладаецца на Народны Камісарыят Земляробства і на яго мясцовыя органы.

223. Матар'яламі для рэгістрацыі зьяўляюцца: а) розныя акты і дакумэнты, якія сьведчаць аб правах карыстаньня б) апісаньні вадазбораў, якія падаюцца раённымі выканаўчымі камітэтамі і гарадзкімі саветамі і папаўняюцца данымі акруговых замельных і іншых органаў; в) спэцыяльныя досьледы вод.

Усе гэтыя матар'ялы захоўваюцца разам з кнігамі, як спэцыяльныя да іх дадаткі.

224. Запісы ў рэгістрацыйных кнігах лічацца бяспрэчным довадам праў зацікаўленых устаноў, арганізацый і асоб.

225. Правілы аб вядзеньні водна-мэліарацыйнай рэгістрацыі і вядзеньня кніг устанавляюцца Народным Камісарыятам Земляробства.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР
А. Чарвякоў.

Старшыня Савету Народных Камісараў БССР *М. Галадзед.*

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР *А. Хацкевіч.*

8 сакавіка 1928 году.
г. Менск.

Выданьне Кіраўніцтва Спраў СНК і Эканамічнай Нарады БССР.

222. Производство водно-мелиоративной регистрации возлагается на Народный Комиссариат Земледелия и на его местные органы.

223. Материалами для регистрации служат: а) различные акты и документы, удостоверяющие права пользования; б) описания водемов, представляемые районными исполнительными комитетами и городскими советами и пополняемые данными окружных земельных и других органов; в) специальные исследования вод.

Все эти материалы хранятся при книгах, как особые приложения к ним.

224. Записи в регистрационных книгах считаются бесспорным доказательством прав заинтересованных учреждений, организаций и лиц.

225. Правила производства водно-мелиоративной регистрации и ведения книг устанавливаются Народным Комиссариатом Земледелия.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета БССР
А. Червяков.

Председатель Совета Народных Комиссаров БССР *Н. Голодод.*

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета БССР
А. Хацкевич.

8 марта 1928 г.
г. Минск.

Издание Управления Делами СНК и Экономического Совещания БССР.